

LEGIONÁŘSKÝ Směr

2/2026

Poselství obnovitelů
pardubického Záměčku

Události k výročí
osvobození Československa

Z mezinárodní
spolupráce

Akce
legionářských jednot

Českoslovenští armádní cyklisté 1914-1945

S KOLEM do boje

Navštivte jedinečnou výstavu, ve které znovu ožívá téměř zapomenutý příběh „kolečkářů“ a jejich boje za samostatnost a svobodu Československé republiky

Unikátní vojenské bicykly a motocykly ze soukromých sbírek doplňuje originální cyklistická výzbroj a výstroj

Výstava je součástí muzejních expozic „Cesta legionáře“
Československé obce legionářské

www.cestalegionare.cz

JOSEFOV KRACÍKOVA 12

OTEVÍRACÍ DOBA:

KVĚTEN A ŘÍJEN

sobota - neděle

9:00 - 12:00 a 12:30 - 15:30

ČERVEN - ZÁŘÍ

úterý - neděle

9:00 - 12:00 a 12:30 - 15:30

ČESKOSLOVENSKÁ
OBEC LEGIONÁŘSKÁ

MINISTERSTVO OBRANY
ČESKÉ REPUBLIKY

MUSEUM OF SLOVAK NATIONAL UPRISING

JAROMĚŘ

Výstava se koná za finanční podpory Ministerstva obrany České republiky a města Jaroměře

REPUBLICOVÝ SNĚM ČsOL 2027

Oznámení o svolání Republikového sněmu ČsOL	2
---	---

VÁLEČNÍ VETERÁNI

Setkání válečných veteránů u Mariánských Lázní	3
--	---

23. setkání modrých baretů v Českém Krumlově	4–5
Bratr Milan Čajdík osmdesátníkem	6
Účelně pomáháme válečným veteránům	7

OSVOBOZENÍ

Slavnostní nástup na Vítkově k výročí konce druhé světové války	8
Od Pražského povstání proti německé okupaci uplynulo 81 let	9
Květnový ceremoniál na pražských Olšanských hřbitovech	10–11

81. výročí osvobozovacích bojů na Ostravsku a Opavsku	12–13
K dalším vzpomínkám k výročí vítězství	14
81. výročí osvobození ČSR na Novojičínsku	15
Květnové piety na Kladensku	16

TRADICE

U pomníku v pražských Dejvicích jsme si připomenuli „hrstku“ statečných z bitvy o Británii	17
--	----

U Zborova hřměla děla, před 109 lety	18–19
Na Slovensku byly obnoveny další hroby padlých československých vojáků	20–23
U Kirgizů před sto lety a dnes	24–25

STALO SE

Uložení Časové schránky na Zámečku Pardubičky	26–27
Terezínská tryzna 17. května 2026	28–29
Hold generálu Píkoví	30
84. výročí oběti generála Aloise Eliáše	30

ČINNOST JEDNOT

Branná střelecká soutěž pro školy	31
Přerovský branný den pro rodinu	31
13. střelecký den bruntálské legionářské jednoty	32
Českbudějovický Bambifest	33
Branný den novojičínských legionářů	34–35
Otevření expozice 6. pluku Hanáckého s výstavou „Češi u Tobruku“	36
Vzpomínka na Františka Zapletala	37
Památku Lubomíra Cagaše připomíná staronová deska	38–39
Br. Lukáš Kotek převzal Cenu města Lipník nad Bečvou	39
Pocta parašutistům	40
150 let Jana Čapka	41
90 let od zahájení výstavby opevnění na Trutnovsku	42–43
První ročník Pochodu Jiřího Potůčka-Tolara navázal na úspěšný nultý ročník	44–45
Jedenáctý ročník pochodu Po stopách Krále Šumavy	46
Ohlédnutí za Mezinárodní pyrotechnickou konferencí INMEP 2026	47

HISTORIE

Výstava „S kolem do boje.“ Českoslovenští armádní cyklisté 1914–1945	48
Československá revoluční medaile	49–52
Partyzánský oddíl zvláštního určení Luč	53–56

Vážené sestry, vážení bratři,

Republikový výbor ČsOL na svém jednání dne 13. června 2026 vyhlásil konání Republikového sněmu Československé obce legionářské 2027. Řádný Republikový sněm ČsOL 2027 se uskuteční 27. února 2027 v Pardubicích v objektu Zámeček – Larischova vila.

Pro zdárný průběh přípravy Sněmu je nutná součinnost s jednotami, potažmo celou členskou základnou ČsOL. Proto RV ČsOL uložil jednotám ČsOL uskutečnit členské schůze v souladu s níže vypsányými pokyny Sekretariátu ČsOL. Po provedení členské schůze je nutné zaslat zápis a prezenční listinu z této schůze Sekretariátu ČsOL nejpozději do 20. září 2026.

Body programu, které musí být projednány, jsou následující:

- Zahájení
- Určení zapisovatele a ověřovatelů zápisu
- Zvolení pracovních orgánů
- Schválení hostů
- Schválení programu
- Republikový sněm ČsOL 2027
- Volba výboru jednoty a revizora na sněmové období 2027–2031
- Volba delegáta sněmu a náhradníků
- Navržení kandidátů do volených orgánů ČsOL
- Návrh termínu konání 2. členské schůze
- Sekce webu pro členy
- Informace o zavedení předplatného Legionářského směru
- Různé
- Závěr

V bodě „Republikový sněm ČsOL 2027“ informuje předsedající schůze členskou základnu o svolání řádného Republikového sněmu Československé obce legionářské 2027.

V bodě „Volba výboru jednoty na sněmové období 2027–2031“ proveďte volbu všech členů výboru, který povede jednotu v následujícím sněmovém období, a to i v případě, že by nedošlo ke změně personálního obsazení celého výboru.

Každá jednotka si volí výbor ve složení, jaké je pro ni vyhovující. Dle Stanov ČsOL je minimální počet členů výboru 3 – předseda, místopředseda a člen výboru. Dále si jednotka volí revizora, který není členem výboru, ale účastní se jednání výboru s hlasem poradním. U volby členů výboru postupujte v souladu s přílohou č. 1 Stanov ČsOL – Kvalifikačními podmínkami členů ČsOL pro působení v orgánech ČsOL, které stanoví, že členem výboru může být pouze ten člen ČsOL, který je starší 18 let a je členem ČsOL nejméně 2 roky.

Pokud jste výbor řádně zvolili v letošním roce, zašlete Sekretariátu ČsOL zápis z dané volební schůze včetně prezenční listiny.

V bodě „Volba delegáta sněmu a náhradníků“ členové jednoty zvolí delegáta, který bude jednotu na sněmu zastupovat. Zároveň členové jednoty zvolí dva náhradníky, pro případ, že delegát nebude moci na sněm jet.

V bodě „Navržení kandidátů do volených orgánů ČsOL“ má každá jednotka možnost

navrhnout své kandidáty do Předsednictva Republikového výboru ČsOL, Statutárního orgánu ČsOL, Rozhodčí rady a Ústřední revizní komise ČsOL. Při návrhu kandidátů do jednotlivých orgánů je nutné dodržovat Kvalifikační podmínky členů ČsOL pro působení v orgánech ČsOL (příloha č. 1 Stanov ČsOL).

Bod „Návrh termínu konání 2. členské schůze“ slouží k tomu, aby si členové mohli v rámci diskuze zvolit co nejpříjemnější termín pro konání 2. členské schůze v období mezi 19. říjnem 2026 a 31. prosincem 2026.

V bodě „Sekce webu pro členy“ předá předsedající schůze členům jednoty informaci o zřízení sekce webu ČsOL, která je určena pro předávání informací z Ústředí ČsOL členům jednot napřímo.

V bodě „Informace o zavedení předplatného Legionářského směru“ předsedající schůze seznámí členy jednoty se změnami v rozesílce časopisu ČsOL Legionářský směr a informuje je o možnosti přihlášení se k předplatnému. Ostatní body jsou povinné pro každou schůzi orgánů ČsOL.

Pro co největší zjednodušení byla předsedkyním a předsedům jednot zaslána prezenční listina jednoty a Vzor zápisu z členské schůze k doplnění. Prezenční listina byla vyhotovena 15. června 2026, je tedy možné, že bude třeba v některých jednotách učinit drobné změny před schůzí. V příloženém Vzor zápisu z členské schůze jsou uvedeny všechny body programu a návrhy usnesení nutné pro potřeby Sněmu 2027. Další body si dle potřeby doplní jednoty. Samozřejmě zapisovatel může vyhotovit zápis ve vlastní úpravě, dbejte ale na to, aby schůze probíhala v souladu se stanovami a aktuálním jednacím řádem jednot, který byl rovněž zaslán.

Do příloženého Vzor zápisu z členské schůze byly doplněny i základní informace k jednotlivým nezbytným bodům programu. Rovněž byly uvedeny i návrhy usnesení, ale samozřejmě je žádoucí přizpůsobit je potřebám jednoty. Stejně tak je třeba doplnit si program o běžné body jednání členské schůze jednoty. U hlasování o návrhu usnesení vždy uvádějte počet hlasů pro-proti-zdržel se.

Vřele je doporučeno seznámit se před svoláním členské schůze jak s Organizačním řádem jednot, tak s Jednacím řádem jednot, který jasně popisuje proces svolání členské schůze i to, jak má členská schůze jednoty probíhat, včetně stanovení usnášeníschopnosti, pracovních orgánů schůze, průběhu hlasování atp.

Děkujeme za spolupráci na přípravě Republikového sněmu ČsOL 2027. ■

Setkání válečných veteránů u Mariánských Lázní

br. Jiří Kašpárek

Ve čtvrtek 14. května se v restauraci hotelu Schlosspark u Mariánských Lázní uskutečnilo setkání válečných veteránů, které se neslo v přátelské a srdečné atmosféře. Akce se zúčastnilo velké množství válečných veteránů, kteří společně strávili odpoledne pokračující až do večerních hodin.

Mezi čestnými hosty byli místostarosta města Cheb Pavel Pagáč, místostarosta Mariánských Lázní Bc. Samuel Zaboltný, plk. gšt. Ing. František Vilím ředitel Krajského vojenského velitelství Karlovy Vary a Miroslav Kurák, místopředseda Sdružení válečných veteránů Karlovarského kraje. Setkání se zúčastnil také vedoucí projektů programu péče o válečné veterány br. Viktor Šinkovec.

Během setkání probíhala debata zaměřená na možnosti podpory válečných veteránů. Účastníci diskutovali o tom, jak systém podpory funguje, jaké jsou dostupné možnosti pomoci a jakým způsobem lze o jednotlivé formy podpory žádat. Důležitým tématem byla také vzájemná spolupráce organizací, které se péčí o válečné veterány dlouhodobě věnují.

Akci zorganizoval plk. gšt. v. v. Ing. Jiří Kašpárek, bývalý velitel jednotek AČR v Bosně a Hercegovině, který působí jako krajský koordinátor péče Československé obce legionářské o válečné veterány. Projekty péče o válečné veterány ČsOL a SVV se vzájemně doplňují, proto také ve svých vystoupeních Viktor Šinkovec a Miroslav Kurák popsali účel projektů a možnosti, především v oblasti dopravy a kompenzačních pomůcek. Bratr Šinkovec také nastínil budoucí využití informační podpory pro válečné veterány a odpověděl řadu dotazů.

Součástí akce bylo také pohoštění, které přispělo k pohodové atmosféře celého odpoledne. Setkání bylo plné přátelských rozhovorů, vzpomínek a vyprávění historek nejen z vojenské služby, přičemž se každý dobře pobavil. Celá akce se velmi vydařila a opět potvrdila význam osobních setkání a vzájemné podpory mezi válečnými veterány i organizacemi, které o ně aktivně pečují.

Poděkování za podporu válečným veteránům na této akci patří městům Cheb, Mariánské Lázně a firmě Leader Academy o.p.s. ■

text br. Vojtěch Plesník
foto ses. Marcela Volfová

23. setkání modrých baretů v Českém Krumlově

Vsobotu 25. dubna 2026 se od 9 hodin začalo druhé nádvoří českokrumlovského zámku zaplňovat různými uniformami; bývalými, novodobými, nebo takzvanými maskáči. Společný zájem však vyjadřovaly převládající barety modré barvy. Barva těchto baretů vyjadřuje příslušnost k jednotkám mírových sil OSN a právě v Českém Krumlově se začaly formovat a připravovat jednotky určené k mírové misi na území bývalé Jugoslávie.

V 09.50 hod. začal pplk. Ing. Varga rovnat vojenský tvar a úderem 10 hodiny předával hlášení br. pplk. v. v. Ing. Vojtěchu Plesníkovi, předsedovi SVV Jihočeského kraje. Tím bylo zahájeno tradiční, v pořadí již třidvacáté setkání modrých baretů, které letos navíc vyšlo přesně na den výročí, kdy 25. dubna 1992 vyjízděly odsud – z překrásného historického Českého Krumlova – první jednotky, které zde měly po dobu přípravy výcvikovou základnu v prostorách bývalých kasáren 51. mostřeleckého pluku.

Město Krumlov jim zde poskytovalo veškeré potřebné zázemí a stalo se tak srdeční záležitostí všech takzvaných „Unproforáků.“ Proto se rádi vracejí a vzpomínají na společné zážitky z výcviku zde; z vlastních misí, ale hlavně je pojí

dlouhodobé přátelství. Tento den se sešlo na zámeckém nádvoří okolo 300 účastníků a rodinných příslušníků. Že je o tuto akci stále větší zájem svědčí skutečnost, že se jí pravidelně účastní představitelé města, bývalí i současní vysocí vojenská a civilní představitelé veřejného života.

Jako tradičně tak i letos se tohoto setkání zúčastnil přednosta Krajského vojenského velitelství pan plk. Ing. Vladimír Jelínek, řada bývalých vysokých velitelů těchto jednotlivých mírových misí jako brig. gen. Karel Blahna, brig. gen. Vladimír Trněný, genpor. Rostislav Kotil, genpor. Josef Prokůš, brig. gen. Zdeněk Jakůbek, bývalí velitelé praporů a další. Těchto setkání se již pravidelně účastní také váleční veteráni ze Slovenska a váleční veteráni z Polska, čímž tak získávají mezinárodní punc. Ke slavnostní atmosféře významně přispěly státní hymny České republiky, Slovenska a Polska zahrané – včetně „Večerky“ – kapelou Schwarzenberské gardy, která s námi již tradičně dlouhodobě spolupracuje.

V letošním roce byla v přednáškovém sále zámku představena prezentace zpracovaná pracovníky VHÚ Praha na téma historie a činnost Mírových sil OSN na území bývalé Jugoslávie v rámci „UNPROFOR.“ Tato akce se ze strany účastníků setkala

s velkým zájmem a zaplnila 100místný přednáškový sál do posledního sedadla. Na přípravě této prezentace se významnou měrou podílel náš příslušník Miroslav Vyšata, který ji rovněž odprezentoval velmi fundovaně a poutavě na samotné akci. Mirku děkujeme.

Součástí slavnostního nástupu bylo rovněž ocenění nejaktivnějších členů SVV Jihočeského kraje, kde váleční veteráni ocenili záslužným křížem III. stupně místopředsedu ČsOL br. Karla Ludvíka a řídícího tajemníka ČsOL br. Milana Mojžíše za jejich dlouholetou spolupráci a pomoc při organizování těchto setkání. Jménem SVV Jihočeského kraje děkujeme.

Delegace UN-VETERAN SLOVAKIA, vedená prezidentem UNVS plk. v. v. Ing. Štefanem Janglem a plk. v. v. Dr. Ing. Miroslavem Klimkem, viceprezidentem pro ekonomiku UNVS, předala

městu Český Krumlov vysokou medaili UNVS za dlouholetou spolupráci a podporu při organizování této akce a předala celou řadu věcných darů včetně velmi reprezentativní knihy z historie činnosti slovenských válečných veteránů. Ocenění pro město převzal zastupitel města Český Krumlov pan MUDr. Jiří Kopal.

Nemalou měrou se na úspěchu celé akce jako vždy velmi významně podílel ředitel státního hradu a zámku v Českém Krumlově pan Dr. Pavel Slavko, který připravil a provedl naše manželky po zajímavých místech krumlovského zámku. Děkuji.

Chtěl bych poděkovat všem, kteří se dostavili na toto setkání a těším se, že se příští rok opět sejdeme v hojném počtu. Ještě jednou děkuji za hladký a pohodový průběh plný skvělé a pohodové nálady. ■

Bratr Milan Čajdík osmdesátníkem

-red-

Dne 12. června se v Českých Budějovicích uskutečnila oslava na počest pplk. v. v. Ing. Milana Čajdíka. Popřát mu mimo jiné přijeli řídící tajemník ČsOL br. Milan Mojžíš, který oslavenci předal Zborovskou plaketu, a vedoucí projektu Péče o válečné veterány br. Viktor Šinkovec, který br. Čajdíkovi poděkoval za jeho obětavou a dlouholetou práci v oblasti péče o válečné veterány.

Br. Čajdík, profesionální voják, absolvent Vysoké vojenské školy technického a týlového zabezpečení v Žilině a postgraduálního studia na Vojenské akademii v Brně, sloužil v různých logistických funkcích československé a později české armády.

S česko-slovenským praporem mírových sil OSN odjel na první misi na území bývalé Jugoslávie v rámci sil UNPROFOR.

Byl členem týmu, který připravoval podmínky pro nasazení českého praporu do oblasti konfliktu v republice Srbská Krajina. Získané zkušenosti zúročil, když působil ve stejné oblasti jako vojenský pozorovatel s úkolem monitorovat dodržování příměří v zóně separace. Nejednou se během zahraničního nasazení dostal do situace, ve které mu šlo o život.

Následně po této misi pracoval na Generálním štábu Armády České republiky, kde se zaměřoval na přípravu dalších vojenských pozorovatelů. Přesto se ještě jednou vypravil na zahraniční misi, když využil nabídky sloužit pod velením generálmajora Jiřího Šedivého jako přidělenec českého kontingentu na velitelství mírových sil IFOR (Implementation Force) a SFOR (Stabilisation Force) v chorvatském Záhřebu. Obě mise – IFOR a SFOR – byly uskutečněny pod hlavičkou Severoatlantické aliance (NATO).

Po vstupu do Československé obce legionářské napomohl k založení řady jihočeských jednot a jako koordinátor se zapojil do péče o válečné veterány na jihu Čech. Br. Milan Čajdík je držitelem mnoha vojenských vyznamenání a obdržel i Záslužný kříž II. stupně, které mu v roce 2021 udělil ministr obrany.

Gratulujeme bratře, k životnímu jubileu. ■

Účelně pomáháme válečným veteránům

br. Viktor Šinkovec, vedoucí projektu

Jedněmi ze zdravotních pomůcek, které pro válečné veterány zajišťuje Československá obec legionářská díky dotačnímu projektu Kompenzační pomůcky pro válečné veterány jsou sluchadla, používaná ke korekci sluchu.

Zdravotní pojišťovny sice hradí pacientům sluchadla, předepsaná foniatrem, ve výši zhruba 6 tis. Kč; zpravidla k použití na jedno ucho. Váleční veteráni, kteří trpí nedoslýchavostí, mají však možnost užívat sluchadla pořizovaná ČsOL bez finančního omezení.

Vzhledem k tomu, že sluchadla pořizuje a platí ČsOL, je nutno postupovat podle určitých pravidel, jež jsou dany projektem. Na počátku je potřebné vyplnit žádost o kompenzační pomůcku a tuto zaslat na mail pomuckyvv@csol.cz, nebo předat pracovníci projektu paní Simoně Bernunziové.

Čekací lhůty u foniatrů jsou velmi dlouhé, což se nám ale podařilo vyřešit. Využíváme totiž síť smluvních foniatrů, u nichž je možné pro válečné veterány zajistit výrazně kratší čekací lhůty pro vyšetření.

Jak již bylo naznačeno, tato vyšetření a návrh sluchadel není omezen finančními limity zdravotních pojišťoven. To je

i důvod, proč mohou váleční veteráni získat formou výpůjčky kvalitní sluchadla, mnohdy v hodnotě desítek tisíc korun. Rozhodující totiž není cena, ale foniatrem stanovená skutečná potřeba konkrétního válečného veterána. Cílem je tedy nalézt nejvhodnější řešení pro účinnou kompenzaci nedoslýchavosti. Naposledy tuto

možnost využili váleční veteráni z jižních Čech, kteří dostali plný servis. Vždyť na vyšetření jsme je přivezli vozidlem, které je určeno dopravě válečných veteránů.

Z jiných zpráv však víte, že sluchadla nejsou jedinou kompenzační pomůckou, kterou pro válečné veterány zajišťujeme. Nedávno jsme s velkou radostí pomohli válečné veteránce paní Jarmile Rubeyové, která může díky projektu kompenzačních pomůcek využívat nový mechanický vozík. ■

Slavnostní nástup na Vítkově k výročí konce druhé světové války

text MO
foto ses. Marcela Volfová

U Národního památníku na Vítkově se uskutečnil pietní akt a slavnostní nástup. Památku padlých u hrobu Neznámého vojína uctili prezident republiky, nejvyšší představitelé státu, zástupci Ministerstva obrany, armády, váleční veteráni i veřejnost. U příležitosti 81. výročí konce druhé světové války v Evropě také prezident propůjčil dvěma velitelstvím a armádní agentuře bojové prapory a čestný název.

Pietní akt zahájil těsně po desáté hodině příchod prezidenta, který poté v doprovodu náčelníka své vojenské kanceláře provedl přehlídku nastoupených jednotek. Zazněla státní hymna a za zvuků chorálu Ktož sú boží bojovníci byly přineseny historické prapory. Následovalo položení věnců k památníku u sochy Jana Žižky.

Za zvuků signálu Večerka drželi přítomní minutu ticha a vojáci vypálili čestné salvy. Prezident Pavel v projevu označil

druhou světovou válku za nejkrvavější konflikt v dějinách lidstva a varovné svědectví, kam může vést ztráta odpovědnosti, solidarity a úcty k lidskému životu. Mezinárodní řád založený na pravidlech je dnes podle prezidenta vystaven zkoušce. „Bezpečnost není jen záležitostí armád a institucí, je zrcadlem stavu celé společnosti. Bez soudržnosti a ochoty každého z nás nést svůj díl odpovědnosti nelze svobodu účinně bránit. Statečnost, odolnost a obětavost našich předků

proto nesmějí zůstat pouze příklady z historie, ale musí se stát živým závazkem zejména vůči mladé generaci,“ prohlásil.

Během ceremoniálu také prezident republiky Petr Pavel propůjčil bojové prapory Velitelství informačních a kybernetických sil a Agentuře vojenského zdravotnictví. Velitelství teritoriálních sil pak propůjčil čestný název „Jana Žižky z Trocnova.“

Slavnostní nástup uzavřel pochod nastoupených jednotek a průlet armádních stíhaček JAS-39 Gripen, podzvuků L-159 ALCA a letounu CASA.

„Myslím si, že význam tohoto dne je zřejmý pro celou naši společnost. Pokud se podíváme na dnešní charakter hrozeb a rizik, vyplývá z nich, že je úkolem celé naší společnosti podílet se a zajišťovat obranu a bezpečnost našeho státu,“ uvedl v rozhovoru pro média ministr obrany Jaromír Zůna. Abychom si dnes mohli užívat míru, svobody a demokracie, museli podle něj všechny země a národy vítězné koalice, a především Češi a Slováci při osvobozování Československa, zaplatit vysokou cenu. Osmý květen má svůj specifický význam rovněž při výchově vojáků Armády ČR. „Tyto akty také využíváme, abychom budovali a rozvíjeli vojenské tradice a posilovali národní hrdost a vědomí vojáků směrem ke službě, odpovědnosti a oddanosti této zemi ve smyslu vojenské přísahy,“ vysvětlil ministr obrany. ■

Od Pražského povstání proti německé okupaci uplynulo 81 let

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Tolarová

V hlavním městě Praze jsou vzpomínková shromáždění tradičně zahájena pietním aktem, který Československá obec legionářská pořádá ve spolupráci s pražským magistrátem v den výročí zahájení Pražského povstání dne 5. května.

I letos přijala pozvání na pietu, jež začala v 10 hodin dopoledne, řada významných hostů, mezi něž patřil místopředseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR pan Jan Skopec, náměstek primátora pan Michal Hroza, přídělnec obrany Slovenské republiky pan brig. gen. Branislav Benka nebo starosta České obce sokolské br. Martin Chlumský. ČsOL reprezentoval její místopředseda br. Karel Ludvík.

Místem shromáždění je Staroměstské náměstí, jež bylo v květnových dnech roku 1945 svědkem těžkých bojů a stalo se jedním z center odporu povstalců proti snahám německých okupantů o opětovné získání kontroly nad Prahou.

Na mřížovém okně torza po vyhořelém křídle radnice je umístěna pamětní deska bojovníků povstání. Právě při ní byl troubením signálu „Pozor!“ pietní akt zahájen a přítomné delegace přikročily k položení květinových darů. Tuto nejdůležitější úvodní část programu zakončila minuta ticha, do níž armádní trubač troubil „Večerku“. Následovaly projevy hostů za poslaneckou sněmovnu a spoluorganizující hlavní město,

v nichž řečníci zdůraznili význam povstání a vyzdvihli příklad odhodlání jeho aktérů, z nichž mnozí obětovali své životy a další byli při povstání raněni. Na závěr vystoupil před přítomnými místopředseda ČsOL br. Karel Ludvík, který připomněl, že bez povstání československých občanů nejen v Praze, ale v celých českých zemích, by se poslední dny války odvíjely jinak, a přinesly by mnohem větší oběti na civilním obyvatelstvu.

Přítomné delegace se následně již bez účasti veřejnosti přesunuly do prostor středověké části Staroměstské radnice, aby v tichosti položením kytic uctili památku padlých i v kapli, která byla zřízena v těle radniční věže a v níž se nachází kříž zbitý v květnu 1945 z ohořelého trámů radnice. I tuto pietní část zakončila minuta ticha s „Večerkou“, po které se slovy díky k přítomným promluvil jménem hlavního města náměstek primátora pan Hroza. ■

Květnový ceremoniál na pražských Olšanských hřbitovech

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Tolarová

Ceremoniál věnovaný památce obětí druhé světové války, jenž se na pražských Olšanských hřbitovech odehrává vždy 7. května, je v rámci vzpomínkových shromáždění, jež v dubnu a květnu připomínají tragické finále konfliktu na území naší vlasti, výjimečný z hlediska programu a organizace.

V průběhu téměř dvou hodin, po které se program odehrává, přichází delegace hostů celkem na devět ústředních pietních míst nejen na samotném Čestném vojenském pohřebišti. Na všech pietních zastaveních plní svou nepostradatelnou roli příslušníci Posádkového velitelství Praha a Ústřední hudby Armády ČR. Stejně tak je zásadní součinnost pracovníků hřbitovní správy Olšanských hřbitovů, kteří dbají nejen o úpravu jednotlivých pohřebišť a hrobů, ale dvě hodiny před zahájením první piety pomáhají s rozvozem doručených květinových darů na jednotlivá místa. Každý rok se jedná o zhruba 100 věnců a kytic, které je třeba včas roztřídit a odvoztit.

I v letošním roce se vše včas zvládlo a série vzpomínkových aktů, pořádaných Československou obcí legionářskou, byla

za přítomnosti místopředsedy ČsOL br. Karla Ludvíka zahájena úderem 10. hodiny na válečném hřbitově Commonwealthu. Položením květinových darů uctili přítomní památku 264 na našem území padlých příslušníků britských sil, Kanadčanů, Australanů, Novozélandců, Jihoafričanů, Poláků, jednoho Inda a dalších doposud neidentifikovaných příslušníků branných sil Commonwealthu. Vzpomínku uzavřely tóny státní hymny Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku a státní hymny České republiky.

Následoval první přesun, a to na Čestné pohřebiště vojáků Rudé armády, kde byly položeny květinové dary k centrálnímu památníku, jehož autorem je akademický sochař Jaroslav Brůha. Dílo, sestávající z dvou soch rudoarmějců v nadživotní velikosti bylo slavnostně odhaleno již na podzim roku 1945. Tóny večerky ukončily uctění památky obětí války z řad rudoarmějců a přítomní se odebrali k pohřebišti padlých Bulharů, kde se k delegací připojil i bulharský velvyslanec

J. E. Dantcho Dobrinov Mitchev, který se zde konané pieti účastní společně s dalšími pracovníky ambasády každoročně.

Po odeznění bulharské a české státní hymny následovala coby čtvrtá pieta v pořadí ta, jež je věnována památce padlých povstalců, kteří jsou pohřbeni na Čestném pohřebišti Pražských barikádníků. I zde se čestní hosté poklonili památce naši hrdinů, kromě Jeho Excelence se tak pieti účastnili místopředseda Senátu Parlamentu ČR pan Ladislav Václavec, místopředseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR pan Jiří Barták, za Vládu ČR ministr pro sport, prevenci a zdraví pan Boris Šťastný, senátor prof. Jan Pirk, státní tajemník Ministerstva obrany ČR pan Petr Vančura, slovenský přidělenec obrany, zástupci hl. města Prahy, Vojenské kanceláře prezidenta republiky, a dalších institucí a spolků včetně zástupců KVV HM Praha a žáků Vojenské střední školy a Vyšší odborné školy MO v Moravské Třebové „školy ČsOL“.

Ceremoniál pokračoval na Olšanských hřbitovech pietou u pomníku, jenž je věnován zde pohřbeným obětem konce války z řad obyvatel Prahy 4. U nedalekého pomníku příslušníků RAF zazněla po položení květinových darů rovněž „Večerka“ při držení minuty ticha ve vzpomínce na padlé.

Jednou z výjimek oproti hromadným pohřebišťům je pieta u hrobu arm. gen. Karla Klapálka, který svůj boj za vlast zahájil v čs. legiích, aby obnovení Československa hájil z pozice jednoho z našich nejlepších velitelů za druhé světové války.

Dle letité tradice je součástí celé ceremonie i pieta u památníku na pohřebišti I. odboje, čímž je symbolicky zdůrazněno, že II. odboj se opíral o ideje, které si za základ vytýčili již českoslovenští legionáři a zahraniční odboj jako takový, a že v mnoha ohledech následoval jejich příkladu.

Závěrečný pietní akt oficiálního programu proběhl krátce před polednem při hrobu československého legionáře,

prvorepublikového generála, velitele Pražského povstání, ale také politického vězně komunistického režimu arm. gen. in memoriam Karla Kutlvašra. Společně s přítomnými zástupci institucí jsme se tak poklonili památce muže, který svůj život zasvětil boji za svobodu, aby se mu v závěru jeho života jeho vlast odvděčila nesvobodou a pošlapáním jeho zásluh.

Přestože program ceremoniálu byl naplněn, ani letos jsme se neopomněli poklonit památce veterána druhé světové války pana Sigmunda Hladíka, který má svůj hrob díky péči ČsOL nedaleko hrobu Kutlvašrova. Bylo nám velkou ctí, že letos poprvé se k nám řada z významných hostů připojila a za tímto účelem si přinesla i květinový dar. Vzpomínka na br. Hladíka, po kterém nejsou na světě žádní pozůstalí, tak trvá a alespoň jednou do roka se jeho památce pokloní, symbolická rodina' těch, kteří si v květinových dnech připomínají odkaz a oběť hrdinů druhé světové války. ■

81. výročí osvobozovacích bojů na Ostravsku a Opavsku

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Tolarová

Po mnoho let rozvíjeli váleční veteráni druhé světové války krásnou tradici, jejímž prostřednictvím každoročně v závěru dubna připomínali hrdinství a obětí svých padlých spolubojovníků v Ostravsko-opavské operaci a při osvobození Ostravy. Československá obec legionářská tuto tradici ctí a nadále v ní pokračuje. Letos tomu nebylo jinak.

Program oslav a účast ČsOL by nemohla být na takové úrovni bez pochopení, spolupráce a podpory ze strany řady institucí, spolků i jednotlivců. Cesta pro účastníky z řad válečných veteránů a členek a členů ČsOL i spolupracujících spolků je možná díky tomu, že Ministerstvo obrany ČR poskytuje pro cestu svůj autobus. Za Odbor pro válečné veterány a válečné hroby MO nás provázal pan Pavel Filipek. Velkou pomocí je součinnost, kterou po léta poskytují členové opavské jednoty, manželé Jiří a Vladka Francírkovi. Při pořádání pietních míst při hrobech a pomnících padlých plní skvěle nejen čestnou roli sestry a bratři z Jednoty ČsOL Ostrava 1, a není zdaleka výjimkou účinná spolupráce i s druhou legionářskou jednotou v Ostravě. Své úkoly svědomitě plnili žáci Vojenské střední školy a Vyšší odborné školy MO v Moravské Třebové „školy Československé obce legionářské.“

Díky letitému působení našich členů v regionu jsme vždy vřele přivítání na vzpomínkových shromážděních, jež se konají v obcích a městech s tím, že vrcholnou akcí jsou ostravské piety v čele s ceremonií v Komenského sadech.

Vzpomínková pout' ČsOL autobusem přinesla v tomto roce třídní program, který začal v úterý 28. dubna odjezdem

účastníků z celých Čech a vyzvednutím dalších účastníků z Moravy při cestě do Národního památníku II. světové války v Hrabyni. Poutníci měli možnost si prohlédnout úchvatnou moderní expozici a díky vstřícnosti vedení muzea jsme opět mohli uctít památku padlých nejen v Pamětní síni u skleněného sarkofágu s prsty z 26 míst, kde bojovali a umírali českoslovenští občané v letech 1939–1945, ale také na symbolickém hřbitově, který se nachází v ochozu památníku. Nachází se zde na 13 000 destiček se jmény padlých sovětských a československých vojáků i obětí z řad civilního obyvatelstva ze severní Moravy a Slezska. Z Hrabyně jsme již zamířili do Ostravy, abychom navečer dorazili na ubytování.

Druhý den naší cesty jsme v jeho průběhu došli k názoru, že by bylo vhodnější podobný program rozložit spíše do dvou dnů, ale díky disciplinovanosti účastníků jsme vše zvládli. Na prvním zastavení jsme byli v Čavisově jako každý rok srdečně přivítání paní starostkou a společně jsme uctili památku padlých u nově zrekonstruovaného památníku, jehož součástí je i 76 mm divizní kanón ZIS-3.

Krásného přivítání se nám dostalo v Dolní Lhotě. Z blízké základní školy dorazilo k hrobu příslušníků 1. tankové brigády mnoho dětí, pietu provázal i jejich zpěv. Za velké účasti místních obyvatel jsme se i zde poklonili památce našich hrdinů. Tradiční zastávkou je Štítina, kde u rodného domu gen. Heliadora Píky každoročně uctíme jeho památku, abychom se přemístili na místní hřbitov k hrobu čs. vojáka Ivana Kubince. I zde jsme byli srdečně přivítání a po pietě shlédli

vystoupení, které si pro nás připravily místní děti pod vedení svých paní učitelek.

Než jsme přejeli hranici do Polska, poklonili jsme se společně s panem starostou a místními obyvateli, tak jako v minulých letech, památce padlých nad jejich hrobem při kostele v Bolaticích. Následovalo první polské zastavení v obci Brzeźce (západně Pszczyny), kde byl našim cílem hřbitov při kostele a hrob československého letce kpt. Michala Minky, účastníka SNP a příslušníka 1. československé smíšené letecké divize. I zde se pietního aktu účastnili představitelé obce.

Ve městě Žory jsme si pietou u pamětní desky v ulici při ulici Piotra Klimka připomněli zahájení bojového nasazení 1. čs. samostatné tankové brigády v rámci Ostravsko-opavské operace z tohoto vychodiště.

Dalším pietním zastavením bylo pohřebiště na vrchu zvaném Boża Góra Prawa v katastru města Jastrzębie-Zdrój. Mezi pohřbenými padlými rudoarmějci se nachází i těla československých vojáků. Poslední pohřebiště, které jsme toho dne navštívili, se nachází na pahorku nad řekou Leśnica, nadhled od historického jádra města Wodzisław Śląski. Ačkoli toto místo není častým cílem delegací, i na tomto, velmi působivém místě, se nachází celé hřbitovní oddělení věnované

naším padlým. Při návratu zpět do vlasti jsme se krátce zastavili u torza zámku v Tworkówě, abychom celodenní pout' zakončili v podvečer u Památníku osvobození před Sudicemi.

Poslední den naší cesty, 30. dubna, patřil během dopoledních hodin pietám v Ostravě. Začali jsme uctěním obětí druhé světové války na Ústředním hřbitově Slezské Ostravy, abychom se od 10. hodiny účastnili hlavní ceremonie před monumentem Památníku Rudé armády a mauzoleem v Komenského sadech. Za velké účasti armády a veřejnosti se zde odehrál důstojný pietní akt, při němž byli jménem ČsOL předány pamětní medaile řediteli KVV Ostrava panu plk. gšt. Jaroslavu Medkovi a br. Janu Valíčkovi, a to za jejich péči o odkaz I. a II. odboje a rozvíjení legionářských tradic.

Po skončení ceremonie jsme se ve spolupráci se sestrami a bratry z Jednoty ČsOL Ostrava 1 poklonili památce padlých u Pomníku 1. čs. samostatné tankové brigády v SSSR, jemuž vévodí sovětský tank č. 051, který jako první osvobodil Ostravu 30. dubna 1945. Následně jsme uskutečnili pietní akt u pomníku u Mostu Miloše Sýkory, abychom před odjezdem domů ukončili naše vzpomínkové putování pietou u pamětní desky padlého radisty Ivana Ahepjuka, jež je umístěna na radnici Slezské Ostravy. ■

K dalším vzpomínkám k výročí vítězství

text br. Jiří Filip
foto ČsOL

Československá obec legionářská, od svého Ústředí po jednoty, organizovala na přelomu dubna a května desítky pietních aktů po celé vlasti, nebo se různou měrou na jejich pořádání podílela. Stejně tak jsme se snažili kladně vyřídit co nejvíce různých pozvání od státních institucí, samospráv a spolků.

Zástupci ČsOL se tak mimo jiné účastnili 5. května tradiční piety u pražského Mostu Barikádníků a před budovou Českého rozhlasu, zástupci jednoty byli přítomni odhalení pamětní desky kunratickým legionářům na Praze 4 a váleční veteráni v čele s místopředsedou ČsOL br. Tomášem Pilvousem přijali pozvání na večerní Slavnostní koncert ke Dni vítězství v Rudolfinu.

Na druhý den jsme uctili památku obětí z řad spojenec-
kých armád na Ďáblickém hřbitově a přijali pozvání k účasti na pietním aktu v prostoru bývalé střelnice, a především popraviště z období heydrichiády, v Kobylisích.

Dne 7. května byla ČsOL zastoupena také na pietním aktu Policie ČR na Olšanských hřbitovech, kde se uskutečnil pietní akt k uctění památky čs. policistů a četníků, kteří obětovali své životy v odboji a povstání v letech 1939–1945. Zastoupení jsme byli i na pietě na pražském Klárově, pořádané k uctění památky obětí německé okupace v letech 1938–1945. Během 8. května, kdy oslavy vrcholily nástupem na památném Vítkově, jsme mimo jiné přijali pozvání Velvyslanectví Ukrajiny na pietní akt na Olšanských hřbitovech a také na sérii tří po sobě jdoucích pietních aktů, které u hlavních pomníků v Dejvicích pořádala MČ Praha 6.

Poděkování patří všem sestrám a bratrům, kteří svou prací a osobní účastí v době osobního volna, a často i na úkor vybraných dovolených ve svém zaměstnání, přispěli k tomu, že se i v letošním roce ČsOL významně podílela na připomenutí Dne vítězství, stejně tak jako hrdinství a oběti, jež mu předcházely. ■

81. výročí osvobození ČSR na Novojičínsku

ses. Emilie Bartoňová

Jako každý rok, tak i ten letošní květen, který byl prosluněný a ozdoben kvetoucími šerfky, oslavila města a obce v okrese Nový Jičín dny osvobození. Protože je okres velmi rozčleněn, tak i osvobozovací akce Rudé armády byly ve dnech po sobě jdoucích od prvních dnů měsíce května až do poslední obce.

Účast na těchto pietních akcích tvořili zástupci měst i obcí, společenských organizací a veřejnosti. V některých obcích byly oslavy pojety velmi krásně, kdy na nich byla účast žáků s jejich programy, jako citování básní nebo zpěv, a to i zpěv hymny – jako například v Kopřivnici. Děti tvořily i doprovodný program v Šenově u Nového Jičína a ve Studénce. Někde hrála i živá hudba.

V některých městech a obcích byli přítomni vojáci, držící čestnou stráž u pomníků a pochopitelně kladli věnce nebo kytice společně se členy Československé obce legionářské a Českého svazu bojovníků za svobodu.

V Novém Jičíně se oslav zúčastnila i naše poslední válečná veteránka Dana Milatová, která v letošním roce oslaví už své 97. narozeniny. Přejeme jí hlavně zdraví a aby ještě dlouho s námi byla.

Všichni si ale moc přejeme, aby byly ukončeny všechny válečné konflikty a byl mír nejen v duši, ale i na celém světě, protože války jsou skutečné zlo, které bere životy bez rozdílu věku a jeho následky jsou děsivé. ■

Květnové piety na Kladensku

text br. Stanislav Pítr
foto ses. Jitka Krňanská
a br. S. Pítr

Členové Československé obce legionářské Kladno si výročí vítězství připomněli nejprve v Brandýsku. Dne 2. května 2026 se vydali společně s členy KVH, starostkou obce a místními občany uctít památku těch, kteří položili své životy v době druhé světové války.

První zastávka byla u pomníku věnovaném dvěma občanům z Černčic u Loun Karlu Kovaříkovi a Antonínu Kubáčovi. Následoval pietní akt u pamětní desky na budově obecního úřadu, kde jsou uvedena jména těch, kteří zahynuli na samém konci války 9. května 1945. U pomníku, který je věnovan všem občanům Brandýska, kteří zahynuli v průběhu válečných let, byla položena rovněž kytice.

Poslední pietní akt se uskutečnil na místním hřbitově, kde za kladenskou jednotu ČsOL položil věnec br. Jan Malý. S projevem vystoupila starostka obce Henrieta Rydlová. Na závěr vojáci v dobových uniformách vypálili tři čestné salvy. Tak jako v předchozích letech byla připravena bojová ukázka, která přiblížila střet osvobozeneckých sil s ustupujícími okupačními jednotkami, která se konala 7. května 2026 v areálu bývalé vodárny v Brandýsku.

Po pietních vzpomínkách v Brandýsku si kladenští legionáři připomněli 81. výročí ukončení druhé světové války také ve Slaném. Již tradičně byl Den vítězství zahájen koncertem dechové hudby Dvořáčka. V 10 hod. se účastníci průvodu odebrali od budovy Městského úřadu k pomníku na Hlaváčkově náměstí, kde kytici položili kladenští legionáři Stanislav Pítr a Jan Malý. Průvod dále pokračoval na městský hřbitov k pohřebišti obětí druhé světové války. Za ČsOL Kladno věnec položili Stanislav Pítr a Jan Malý. S krátkým projevem vystoupil místostarosta Pavel Rubík. Pietní vzpomínka byla zakončena českou hymnou.

V Kladně byla pietní vzpomínka zahájena ve 14 hod. pietním aktem u pamětní desky ve Vodárenské ulici. Následoval pietní akt na kladenském hřbitově u pomníku vojákům Rudé armády. Kytice položili Jan Malý, Jiří Zaňka, Pavla Zajícová a Danuše Draškovičová. Poslední pietní akt byl věnován památce obětí druhé světové války v letech 1939 až 1945. Pomník se nachází na Bressoně na náměstí Karla Kindla a kytici položili Ivo Bedrna, Jiří Zaňka, Vladka Merhautová a Danuše Draškovičová.

Kladenští legionáři nezapomínají. ■

U pomníku v pražských Dejvicích jsme si připomenuli „hrstku“ statečných z bitvy o Británii

text br. Petr Tolar
foto ses. Marcela Tolarová

Byla to památná slova britského premiéra Winstona S. Churchilla pronesená na adresu příslušníků britského Královského letectva, která ty z nich, kteří se zapojili do legendární letecké bitvy o Británii, označila jako „hrstku“, jíž mnozí vděčí za mnohé. Doslova zněla jeho slova: „Never was so much owed by so many to so few.“ Mezi tuto „hrstku statečných“ se počítá i 88 československých pilotů. Jejich statečnost i oběti, jakož i odhodlání příslušníků pozemního personálu československých perutí, si pravidelně připomínáme pietním aktem, který Československá obec legionářská pořádá u památníku padlých československých letců ve druhé světové válce na náměstí Svobody v Praze-Dejvicích.

Pietní akt se letos konal v pátek 10. července od 10 hodin. Nejprve došlo na položení květinových darů k památníku, o které se postarali příslušníci Posádkového velitelství Praha, kteří se zhostili i role čestné stráže. Po minutě ticha představil moderátor pietního setkání, organizační tajemník ČsOL br. Jiří Filip, přítomné čestné hosty: předsedu Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost Senátu Parlamentu České republiky pana Pavla Fischera, náměstka ministra obrany pana Reného Schreiera, náměstka primátora hlavního města Prahy pana Michala Hrozu, vojenského přidělence obrany Slovenské republiky brigádního generála Branislava Benka, zástupce ředitele Odboru pro válečné veterány a válečné hroby Ministerstva obrany České republiky pana Pavla Kuglera, plukovníka Roberta Papše za Vzdušné síly Armády České republiky, za Posádkové velitelství Praha podplukovníka Jaroslava Běčicu, a za pořádající spolek místopředsedu

ČsOL br. Karla Ludvíka. Mimo členů ČsOL a veřejnosti se pietního aktu zúčastnilo také deset příslušníků 21. základny taktického letectva v Čáslavi.

S projevem vystoupil pan senátor Fischer, náměstek Hroza i bratr Ludvík, který svou řeč zakončil slovy: „Budeme-li znát své hrdiny, budeme vždy připraveni postavit se výzvám, které před nás budou kladeny.“ Na úplný závěr zazněly státní hymny Slovenské a České republiky.

Pietní akt uspořádala Československá obec legionářská ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR a s podporou Posádkového velitelství Praha, kterým patří náš dík. ■

U Zborova hřměla děla, před 109 lety

text br. Petr Tolar
foto Jan Schejbal, ses. Marcela Tolarová

Ve čtvrtek 2. července, v den 109. výročí legendární bitvy u Zborova, uspořádala Československá obec legionářská vzpomínkové setkání u památníku československých legionářů na čestném vojenském pohřebišti Olšanských hřbitovů v Praze. Pietní akt uctil památku padlých legionářů, bojujících za samostatný stát, jakož i vojáků rakousko-uherské armády.

Bitva na pláních u ukrajinského městečka Zborov proběhla 2. července 1917 a byla součástí poslední velké ruské ofenzívy podniknuté během první světové války, tzv. Kerenského ofenzívy, která začala již o den dříve. Vojáci 1., 2. a 3. československého střeleckého pluku mohli sami napláňovat svůj postup proti nepřátelským liniím, ve kterých

se však bohužel nacházelo také několik Čechů v rakousko-uherských stejnokrojích. V nastalém pekle rozhodl o vítězství legionářů především jejich bojový zápal, ve kterém se vrhali do útoku na opevněné zákopy. Takto útok popisoval podporučík Alexandr Zach, velitel 1. roty 1. střeleckého pluku „Mistra Jana Husi“: „Nepřátelské dělostřelectvo řádí jako uragán, všichni palbu soustředilo na úsek roty. Kulomety štěkají – vzniká pekelná vřava; rota nastupuje v dešti stříl, v prachu a kouři bratři jeden druhého nevidí. Přesto brzy dostihují finského pluku. Bratr praporčík Reisinger zalehl u drátů a hází granáty, připravuje tak průchody rotě. Ostatní dobíhají. Celá

rota, díky své rychlosti, proběhla celé neutrální pásmo přímo proti kulometům téměř beze ztrát. Dosáhla nepřátelského zákopu pro přední stráž, který byl spojen chodbou s hlavní linií. Tím byl levému křídlu roty poskytnut částečný kryt. Rota zalehla před první řadou překážek a bombami připravuje další průchody. Ale mnozí z hochů nečekají, naházeli na dráty pláště a už je přelézají. Bohužel bez bratra Reisingera – zaplatil svoji odvahu životem. Ale musí se dále – přímo do výhně pekla, které chrlí zničení a smrt.“

Tradiční vzpomínková akce k výročí bitvy u Zborova začala v 10 hodin dopoledne signálem trubače Ústřední hudby Armády České republiky a položením věnců k památníku, o které se postarali příslušníci Posádkového velitelství Praha. Po minutě ticha uvítal moderátor akce, organizační tajemník ČsOL br. Jiří Filip, čestné hosty. Pozvání na pietní setkání přijal: velvyslanec Ukrajiny Jeho Excelence Vasyl Zvaryč, předseda Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost Senátu Parlamentu České republiky senátor Pavel Fischer, náměstek ministra obrany pan Radovan Vích za Ministerstvo obrany České republiky, zástupkyně velvyslance Slovenské republiky paní Katarína Šmálová, plukovník Karel

Kolařík za Vojenskou kancelář prezidenta republiky, ředitel Krajského vojenského velitelství hlavního města Prahy plukovník Pavel Mareček a zástupce Posádkového velitelství Praha podplukovník generálního štábu Tomáš Halačka. Pořádací organizaci zastupoval člen Předsednictva Republikového výboru ČsOL br. Petr Říha.

S projevem vystoupil pan senátor Fischer, který mimo jiné zmínil, že bitva u Zborova byla sice marginální bojovou akcí na rozlehlé východní frontě, ale zásadním bodem pro získání světové pozornosti pro celý zahraniční odboj bojující za samostatný stát. V závěrečném projevu br. Říhy pronesl: „Českoslovenští legionáři, kteří v neochvějném hrdinství v bitvě u Zborova padli, obětovali své životy pro krásný a spravedlivý cíl. Padli za svobodný život svým blízkých, svého národa a pokolení příštích.“

Na závěr pietního aktu zazněla slovenská a česká státní hymna a slova poděkování za účast. Obec legionářská akci uspořádala za spolupráce Ministerstva obrany ČR a s podporou Posádkového velitelství Praha. Budeme se těšit, že příští rok, kdy si budeme připomínat již 110. výročí zborovské bitvy, se nás ke vzpomínce sejde ještě více. ■

Na Slovensku byly obnoveny další hroby padlých československých vojáků

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Tolarová

V závěru měsíce června se uskutečnila legionářská pouť po Slovensku, která nás zavedla na řadu míst, kde došlo k obnovení památky československých vojáků, kteří padli před 107 lety při obraně Československa v boji s maďarskými bolševiky. Opět jsme tak měli výjimečnou možnost ocenit nové výsledky činnosti Ministerstva obrany ČR, Ministerstva vnútra SR a Nadácie Milana Rastislava Štefánika, které postupně ve vzájemné spolupráci navracejí jména našich padlých na jejich hroby.

Naše společná cesta, na kterou české ministerstvo obrany laskavě poskytlo autobus, začala v pondělí 22. června v brzkých ranních hodinách tak, abychom se mohli od 13. hodiny účastnit ve městě Modra v Bratislavském kraji skvěle připravené slavnosti na počest čs. legionáře Ferdinanda Píseckého. Společně se zástupci města, kraje i českým velvyslancem J.E. Rudolfem Jindrákem jsme nejprve uctili Píseckého památku nad jeho hrobem při kostele Narození svatého Jana Křtitele. Na tomtéž hřbitově jsou uloženy ostatky slovenského buditele Ľudovíta Štúra.

Při slavnosti ve městě Modra byla odhalena pamětní deska čs. legionáři Ferdinandu Píseckému

V Sáse se dochovalo torzo náhrobku padlého čs. vojáka, jež bude pro svou ojedinělou konstrukci po konzervaci zachováno

Následně se účastníci přesunuli k budově Pedagogické a kulturní akademii, k níž dorazil i francouzský velvyslanec J.E. Nicolas Suran. Zde se odehrálo slavnostní odhalení pamětní desky na počest Ferdinanda Píseckého, který byl od března 1919 ředitelem učitelského ústavu, jenž v budově sídlil. Zvláštní poděkování za uskutečnění a organizaci celé slavnosti patří panu Adamu Hercegovi, pedagogovi výše uvedené modranské akademie.

Písecký, rodák z pražského Žižkova a absolvent Karlovy univerzity, působil před první světovou válkou jako pedagog. Již na podzim 1914 přeběhl na východní frontě na ruskou stranu. Jeho pestrá kariéra v československých legiích jej mimo jiné učinila pobočníkem generála M. R. Štefánika. Po návratu do osvobozené vlasti se zapojil do intenzivního budování slovenského školství. Když v roce 1934 držitel francouzského Řádu čestné legie v pouhých 54 letech umíral, byl přednostou Ministerstva školství a národní osvěty v Bratislavě.

Pietní akt v Očové se odehrál za přítomnosti velkého množství zástupců spolků a místních obyvatel

Prvního dne jsme se při další cestě krátce zastavili v Trnavě na vojenském hřbitově, který zatím setrvává v neutěšeném stavu. Mezi pohřbenými oběťmi první světové války se nachází i ostatky československých vojáků, zvláště pak čs. legionářů italské legie, kteří v Trnavě podlehl zraněním utrženým v boji s Maďary. Večer jsme po 500 kilometrech dorazili do Banské Štiavnice, která se nám stala na další dva dny východištěm našeho vzpomínkového putování.

Následující den byl nejnáročnější co do počtu zastávek a přesunů. Hned na prvním zastavení na hřbitově v Očové nás čekal početný zástup místních obyvatel, kteří společně s námi uctili památku dvou v červnu 1919 padlých čs. vojáků, jejichž hroby jsou označeny novými kříži z cortenové oceli. V nedalekém Vigláši jsme společně s představiteli obce uctili památku dvou čs. vojáků, kteří po ukončení bojů s Maďary podlehl zraněním z boje. I v sousední Zvolenské Slatině je pohřben čs. voják, který během své služby při zajištění území zahynul při dopravní nehodě.

Společné foto pro obecní kroniku ve Vigláši

Část rozsáhlého levočského vojenského pohřebiště, které se nachází na vrchu nad městem

Na hřbitově v Dobré Nivě jsme uctili památku tří zde pohřbených padlých a následně se nám dostalo přijetí od místního starosty na obecním úřadě. Na hřbitově v Sáse, který se nachází nad krásným románským kostelem, jsme uctili památku Petra Gustava, který padl v boji 7. června 1919. Přítomen byl rovněž místní kronikář, který se zasloužil o zachování paměti o umístění hrobu, díky čemuž bylo možné jej obnovit. Následoval přesun na hřbitov v obci Sucháň, kde se nově nachází obnovené hrobové místo Karla Karlíčka z Vítkovic, který podlehl zranění z boje na konci května 1919. Jako na řadě jiných míst, i zde při pietním aktu promluvil místní starosta obce. Posledním zastavením již velice horkého dne bylo město Krupina, kde se na místním hřbitově dochovala původní stěla nad hrobem zde pohřbených čs. vojáků nasazených k obraně Slovenska.

Třetí den naší cesty nás čekal vrcholný pietní akt našeho putování, a to přímo nad Banskou Štiavnicí, na působivém vrchu Kalvária, jež je již dle svého názvu věnována útrpné smrti Ježíše Krista. Rozsáhlý komplex sestávající z křížové cesty, dvou okázalých kostelů, kaple i Svatého hrobu je i místem, kde byl pohřben František Brož, který zemřel 12. června 1919 na následky zranění, jež utřil při dobytí Bánské Štiavnice o dva dny dříve. Jeho hrob byl před lety poznamenán aférou, když byl „přeoznačen“ na hrob padlého rudoarmějce. Ve středu 24. června tak došlo k definitivní nápravě, když byl slavnostně odhalen nový náhrobek, jenž zároveň nese jména dalších padlých z bojů v okolí Štiavnice, jejichž hroby jsou však nezvěstné.

Z Kalvárie jsme zamířili do nedaleké obce Vysoká, kde jsme se na místním hřbitově poklonili památce Aloise Kšandy, jenž padl 21. června 1919. Následovala tradiční zastávka v obce Dekýš, ze které je třeba vystoupat hřbitovem v prudkém svahu až na místo, kde se nachází zbytek starého hřbitova. Právě

Slavnostní odhalení obnoveného náhrobku čs. vojáka Františka Brože v Banské Štiavnici

zde je pohřbeno několik padlých Čechoslováků, jejichž místo posledního odpočinku od roku 2022 připomíná nový památník, jehož pět kamenů symbolizuje pět zemí bývalého prvorepublikového Československa.

Na hřbitově v Rybníku, který se nachází poblíž míst, kde Hron opouští sevření Štiavnickými vrchy, jsme se poklonili památce desítek čs. vojáků a legionářů, kteří padli v intenzivních bojích v blízkém okolí především ve dnech 11. až 16. června 1919. Posledním zastavením onoho dne byl Velký Ďur, kde se zcela výjimečně zachoval původní prvorepublikový pomník padlým.

Následující den jsme vyrazili z Rožňavy do Milhostě u maďarských hranic, kde jsme se na místním hřbitově poklonili památce nadporučíka Ludevíta Žuffy, který padl v boji 20. června 1919. Při cestě dále na východ jsme se zastavili v Zalužicích, kde jsou na hřbitově pohřbeni tři naši padlí.

Nový náhrobek Františka Brože po slavnostním odhalení a pietním aktu

V rusínské Osadné, kde se nám dostalo velmi milého přijetí místních, jsme byli blízko polských hranic. Pod místním chrámem Vznese ní Isuse Christa se v kryptě nachází několik metrů hluboká šachta zaplněná kosterními pozůstatky z okolních kopců svez ených padlých vojáků – včetně rodáků z Českých zemí. V roce 1915 v tomto kraji procházela východní fronta, boje za sebou zanechaly tisíce obětí.

V nedalekých Hostovicích jsme měli možnost ocenit vrcholící rekonstrukci vojenské části místního hřbitova, kde je pohřbeno 112 převážně rakousko-uherských vojáků, tedy i čeští rodáci. Pohřebiště ctí historickou podobu původní úpravy z první světové války. Posledním pietním zastavením čtvrtého dne cesty byla Kamenica nad Cirochou, na jejímž hřbitově je pohřbeno 113 pravděpodobně výhradně rakousko-uherských vojáků. Paní starostce, jež nás přivítala a společně s námi uctila památku padlých, patří dík za to, že město o pohřebiště vzorně pečuje.

Předposledního dne jsme vyjžděli z Humenného, abychom společně s primátorem Vranonova nad Topľou uctili památku více než třech stovek rakousko-uherských vojáků, tedy i českých a slovenských rodáků, kteří jsou pohřbeni na zdejším rozsáhlém vojenském hřbitově při ulici Tehelná. Následoval delší přejezd do krásného historického města Levoča, kde se v horní části místního hřbitova nachází rozlehlé, za první republiky nákladně zbudované, pohřebiště vojáků, kteří v místní nemocnici podlehli zranění a nemocem. I zde jsme vzpomněli památku obětí první světové války nejen z Česka a ze Slovenska. Při cestě na západ jsme toho dne dorazili až do Nezbudské Lúčky u Žiliny, kde byl nově obnoven nalezený hrob padlého čs. vojáka Františka Macka z Jeníkovíc u Třeběchovic pod Orebem.

Sobota, den návratu, pro nás začala odjezdem z Turčianských Teplic do Kremnických Baní, kde jsme dorazili k 800 let starému kostelu sv. Jana Křtitele na Horním Turčeku. Hřebenem střechy kostela shodou okolností prochází rozvodím Hronu a Váhu. Společně s místním panem starostou došlo k jednání o umístění nového kříže, který by připomínal zde pohřbeného padlého čs. vojáka, jehož hrob zanikl. Na vybraném místě v blízkosti hřbitovní brány jsme následně uskutečnili pietní akt.

Posledním zastavením, na cestě, jež se již ubírala k domovu, byla Prievidza. Před zdejším rozsáhlým hřbitovem nás

Rekonstruované vojenské pohřebiště v Hostovicích

Pavel Šesták a Pavel Filipek při posledním pietním aktu u hrobu čs. vojáků v Prievidzi

přivítal pan primátor, v jehož doprovodu jsme přišli k hrobu dvou čs. vojáků – Josefa Kulhánka a Adolfa Přibyla. Nákladně zbudovaný náhrobek s deskou z bílého mramoru je příkladem původní dochované úpravy z první republiky. Dlužno poděkovat městu za péči, díky níž je hrob dvou našich padlých ve vynikajícím stavu a důstojně upomíná jejich oběti. V Prievidze se odehrál poslední pietní akt, jímž jsme naši cestu završili. Při návratu jsme v Brně vysadili část účastníků a zbytek osazenstva autobusu se po večerním příjezdu do Prahy rozjel do všech koutů Čech.

Závěrem je třeba jmenovitě poděkovat panu Pavlu Filipkovi z Odboru pro válečné veterány a válečné hroby a panu Pavlu Šestákovi z Nadácie M. R. Štefánika, kteří usilovně pracují na pokračujícím obnovování válečných hrobů padlých obránců Československé republiky. Dík patří panu Martinu Drobnákovi, který v těchto záležitostech spolupracuje ze své pozice na slovenském ministerstvu vnitra a mimo jiné zabezpečil důstojné odhalení nového náhrobku v Banské Štiavnici. Navštívit všechna často složitě dostupná vytčená pietní místa by se nám nepodařilo bez mistrovství pana řidiče Aleše Habra, kterému patří dík za bezpečnou jízdu. ■

Mgr. Štěpán Frank, Muzeum československých legií,
Bc. Sultan Kamaldinov, Fond veřejné diplomacie Kazachstánu

U Kirgizů před sto lety a dnes

Na přelomu dubna a května se Československá obec legionářská stala svědkem unikátní události. V Kazachstánu, který v dobách velké války jako součást Ruské říše hostil rakousko-uherské zajatce a který také ve velké míře spolupracoval s československými legionáři, se po více než sto letech o legionářích opět začalo hovořit. Kazašští badatelé totiž znovuobjevili knihu československého legionáře a profesora Jindřicha Dvořáka *U Kirgizů*, které tak začala být postupně věnována pozornost i u nás. Jednalo se totiž o téměř zapomenutou publikaci. Přestože tehdejší terminologie používala pro Kazachy označení „Kirgizové“, Dvořák ve své knize s obdivem popisuje jejich pohostinnost, smysl pro osobní čest, svobodomyslnost i bohatou

Jindřich Dvořák

kulturu stepních kočovníků. Kazaši již dnes sice kočovníky povětšinou nejsou, pohostinnost a bohatá kultura jim však zůstaly, jak se přesvědčil náš kolega Štěpán Frank, který Československou obec legionářskou zastupoval na své cestě po kazašských městech, kde byla kniha představena, a to spolu s bývalým slovenským diplomatem Igorem Otčenášem.

Kdo vlastně byl autorem této unikátní knihy? Jindřich Dvořák se narodil 8. července 1876 v Rožmitále pod Třemšínem. Vystudoval exaktní vědy a většinu svého profesního života zasvětil výuce na Prvním českém státním reálném gymnáziu v Praze. Poklidný život středoškolského profesora přerušila první světová válka. Jako záložní důstojník byl odveden do rakousko-uherské armády, avšak již koncem roku 1914 padl v Haliči do ruského zajetí. Sám to

avšak nevnímal jako prohru, nýbrž jako osvobození od služby rakouskému impériu. Jeho cesta pokračovala do zajateckých táborů na Sibiři, odkud v srpnu 1918 vstoupil do řad Československých legií v Rusku. Právě během své služby u legií se ocitl v Omsku, kde měl za úkol zajišťovat nákup koní pro československé vojsko. Po návratu do vlasti na konci roku 1920 se vrátil k milovanému učitelskému povolání, kterému se věnoval až do odchodu do penze v roce 1935. Své zážitky a zkušenosti ze středoasijských stepí zúročil v roce 1921 vydáním své jediné knihy *U Kirgizů*. Zemřel v ústraní v Praze v roce 1952 jako uznávaný a oblíbený pedagog.

O to větší symbolický význam má skutečnost, že více než sto let po vydání byla Dvořákova kniha slavnostně představena v Kazachstánu v novém překladu do kazaštiny a ruštiny, a to za účasti českých a slovenských zástupců. Překlad knihy perfektně připravili Dinmuchamed Bajžuma (do kazaštiny) a Sultan Kamaldinov (do ruštiny), kteří tím zpřístupnili významné svědectví o předrevolučním Kazachstánu nové generaci čtenářů napříč Střední Asíí a východní Evropou.

Mezi Kazachy – J. Dvořák druhý zleva

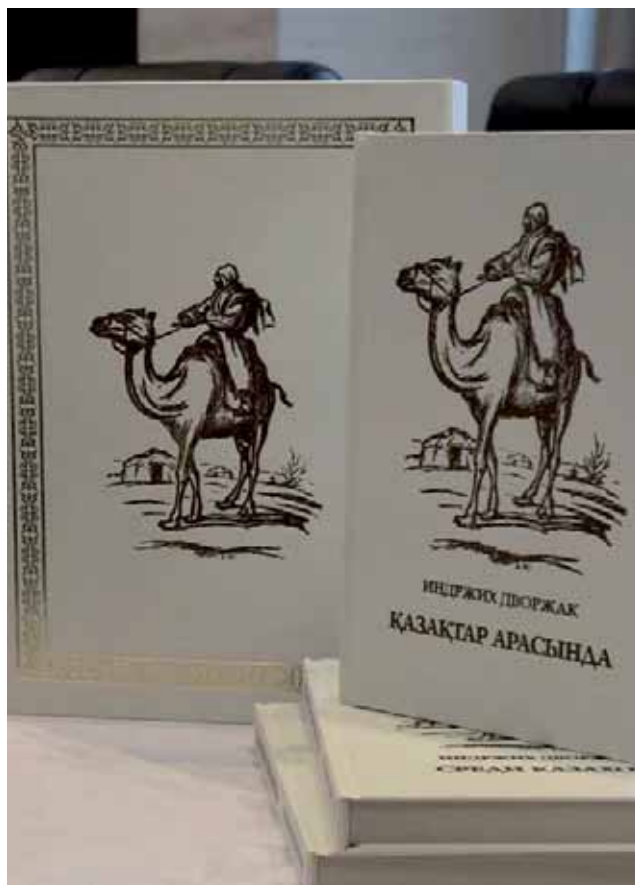

R. Achmetov, D. Arassanbaikyzy, I. Otčenáš, D. Bajžuma, S. Kamaldinov, Š. Frank a A. Chamit

Pro české a slovenské prostředí je tato událost připomínkou podobných historických zkušeností – stejně jako Češi i Kazaši na počátku 20. století hledali cestu k demokracii a modernímu národnímu státu. Zatímco Československo získalo po roce 1918 svou státnost, kazašské demokratické snahy byly násilně potlačeny silícími bolševiky skrze Rudou armádu.

Pro kazašskou společnost má Dvořákova kniha dodnes nevyčísitelnou hodnotu. Jde o jedno z prvních evropských děl, které kazašské národněosvobozenecké hnutí Aláš ocenilo jako vyzrálou politickou a kulturní sílu a které zřejmě jako vůbec první v Evropě zmiňuje jméno kazašského myslitele Abaje. Zdaleka nejceněnější je však Dvořákovo svědectví o setkání s kazašskou elitou v Omsku. Vůdce hnutí Aláš Alichan Bukejchan tehdy českého profesora hluboce dojal, když přirovnal utrpení kazašského lidu k údělu Čechoslováků a otevřeně se svěřil se svým snem o plné nezávislosti kazašské stepi. Tento brilantní vzdělanec a předseda vlády kazašské autonomie Aláš Orda patřil k přesvědčeným demokratům evropského stříhu. Kazašská inteligence počátku 20. století usilovala o vybudování moderní, sekulární a demokratické parlamentní republiky. Hnutí Aláš navíc zastávalo ostře protibolševické postoje. Radikálně odmítalo komunistickou ideologii a třídní teror, což kazašskou vládu ideově i politicky stavělo na stejnou stranu jako československé legionáře, kteří v téže době sváděli na Sibiři těžké boje právě s Rudou armádou. Obě hnutí, legionáři ovlivnění mladočeskou ideologií i kazašští intelektuálové, tak bojovala za stejné ideály proti imperiálnímu útlaču.

Zatímco totalitní režimy 20. století se později snažily jména vůdců hnutí Aláš (Bukejchan byl vězněn, poté popraven během stalinských čistek) i československých legionářů vymazat

Nové vydání knihy

z historie, dnešek pozvolna přináší historické zadostiučinění. Jindřich Dvořák věnoval svou jedinou knihu tehdy neznámému kazašskému národu a kazašští badatelé mu po více než sto letech oplácejí tím, že jeho zapomenuté jméno vrací zpět z archivů zpět na výsluní dějin a propojují tak obě naše země pevným duchovním poutem.

Naše cesta do Kazachstánu tak nebyla pouze připomínkou jedné téměř zapomenuté knihy a epizody, ale především potvrzením, že společná historie českého, slovenského a kazašského národa stále dokáže oslovovat současnou společnost. Velký zájem akademické obce, představitelů kulturních institucí, studentů, vojáků i široké veřejnosti ukázal, že odkaz československých legionářů a demokratických představitelů hnutí Aláš má své pevné místo i v dnešním historickém povědomí.

Za možnost představit československé legionáře a přispět středoevropským pohledem k novému vydání knihy *U Kirgizů* děkujeme všem našim kazašským partnerům. Zvláštní poděkování patří překladatelům Dinmuchamedu Bajžumovi a Sultanu Kamaldinovovi za mimořádně kvalitní překlad, vydavatelce Didar Arassanbaikyzy za uvedení knihy do života a prezidentovi Fondu veřejné diplomacie Kazachstánu Rasulu Achmetovovi za jeho dlouhodobou podporu historie, literatury a česko-kazašské spolupráce. Poděkování si zaslouží rovněž pracovníci Národní knihovny Kazachstánu, organizátoři všech setkání a přednášek i všichni další, kteří se podíleli na tom, aby se toto pozoruhodné dílo stalo součástí společného kazašsko-česko-slovenského kulturního dědictví. Věříme, že znovuvyobrazení Dvořákovy knihy představuje nejen důležitý příspěvek k poznání společné historie, ale také nový impuls pro další rozvoj kulturních, vědeckých a přátelských vztahů mezi našimi zeměmi. ■

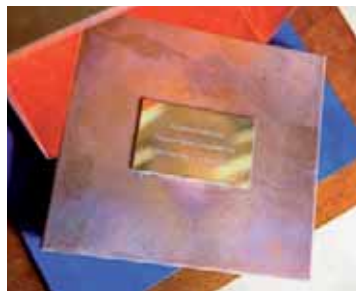
Uložení Časové schránky na Zámečku Pardubičky

text br. Jiří Filip
foto Radek Pavlík

Vzkaz budoucím generacím, tak by se dal označit účel setkání zástupců Československé obce legionářské, Pardubického kraje, statutárního města Pardubice a dalších představitelů, kteří společně pracují na záchraně a plném zpřístupnění Národní kulturní památky Zámeček Pardubičky – Larischova vila.

Setkání bylo zahájeno v pondělí 4. května 2026 po polední přivítáním vzácných hostů v krásné prostře zrekonstruované jídelny záměčku. Mezi vzácné hosty patřili na první místě hejtman Pardubického kraje pan Martin Netolický, 1. náměstek pardubického primátora pan Jakub Rychtecký, zástupce společnosti FOXCONN CZ, s. r. o., pan Čestmír Kulíšek, ředitel Východočeského muzea v Pardubicích pan Tomáš Libánek, zástupkyně ředitele Památníku Lidice paní Jana Chourová Plachá, ředitel Památníku Zámeček pan Viktor Janák nebo vedoucí Památníku Ležáky paní Kamila Chvojková. Československou obec legionářskou zastupovali místopředseda br. Karel Ludvík, řídící tajemník ČsOL br. Milan Mojžíš, a rovněž br. František Bobek, který v jedné osobě zastupoval také spolek Zámeček, jehož je předsedou. Početnou přítomnost novinářů z řady médií doplňovali i zástupci mladé generace, a to studentky a studenti z Gymnázia Suverénního řádu maltézských rytířů ve Skutči.

Po přivítání účastníků a úvodním slovem moderátora, k němuž patřil i apel na zvýšenou pozornost přítomných při pohybu budovou, jež je stále staveništěm, následovaly projevy. Prvním, kdo se ujal slova, byl pan hejtman Netolický, který vzpomněl mimo jiné počátků spolupráce Pardubického kraje s ČsOL na obnově Larischovy vily a ocenil nasazení řady přítomných na zintenzivnění prací v zájmu brzkého dokončení a zpřístupnění záměčku. Jménem města promluvil 1. náměstek primátora pan Rychtecký, který především zdůraznil důležitost, jakou má obnova záměčku pro zachování historické paměti, a zvláště pak památky zavražděných obyvatel Ležáků. Jménem firmy Foxconn CZ, od které před lety ČsOL zchátralý záměček získala, promluvil pan Kulíšek, který až

dojemně ocenil práci ČsOL a všech nadšenců, kteří stojí od počátku za záchranou Larischovy vily. Zvláště pak ocenil podíl na všech aktivitách ze strany br. Františka Bobka, kterému tak připravil skvělé entré, neboť byl

na řadě jako další z řečníků. Poděkoval za spolupráce řadě osobností a promluvil také k přítomným studentům, jako k těm, kteří zastupují generaci, která po nás ponese odkaz předchozích generací v budoucnu. Úvodní projevy uzavřel svým vystoupením řídící tajemník ČsOL br. Mojžíš, který shrnul zásadní momenty na cestě k obnově záměčku a zdůraznil, jak důležitým parterem je pro ČsOL Pardubický kraj.

Po projevech následovala příprava časové schránky před jejím uložením ve zdi záměčku. Ředitel Východočeského muzea v Pardubicích pan Tomáš Libánek přítomným nejprve nastínil obsah poselství, připomínající vznik budovy, její pohnutý osud i dosavadní úsilí na její obnovu. Text poselství

následně stvrdili svým podpisem pan hejtmán, pan 1. náměstek, br. místopředseda Ludvík a br. Bobek. Po vložení poselství do měděné schránky přikročili účastníci k vkládání dokumentů a předmětů za své instituce. Každý ze zástupců krátce okomentoval důvody, proč doprovází poselství právě vloženými publikacemi, pamětními medailemi apod. Po zaklopení časové schránky se ji ujal br. Ludvík společně s panem hejtmánem a přenesli ji k připravené nico v apsidě pod schodištěm, do které ji následně br. Ludvík vložil. Tím byl naplněn oficiální program a poselství bylo připraveno na svém místě pro brzké zazdění.

Všichni účastníci události se následně shromáždili ve venkovním amfiteátru na společnou fotografii, po které následovaly komentované prohlídky budovy zámku, při nichž měli zájemci možnost prohlédnout si pokroky v rekonstrukci, která je realizována velmi intenzivně. Díky tomu se předpokládá její dokončení již počátkem příštího roku a po dokončení vnitřního zařízení a expozic by tak již od poloviny roku 2028 měla Larischova vila sloužit veřejnosti v plném rozsahu. Původně předpokládaný čas potřebný na dokončení obnovy zámku se i díky široké podpoře, kterou ČsOL získala, významně zkrátil. ■

Terezínská tryzna 17. května 2026

text ses. Eva Armeanová, předsedkyně kladenské jednoty
foto br. Stanislav Pítr

Terezínská tryzna je ústřední vzpomínkovou akcí k uctění památky obětí rasové a politické perzekuce v letech okupace. Na Národním hřbitově se koná každoročně, vždy třetí neděli v květnu na závěr Mezinárodních pamětních dní odboje, jako odkaz tzv. Buchenwaldské přísahy. Obsahem této přísahy bylo prohlášení

osvobozených vězňů koncentračního tábora Buchenwald v roce 1945, že neustanou v připomínání válečných událostí, dokud nebudou vymýceny všechny kořeny nacismu.

Letošní Terezínská tryzna se konala u příležitosti 81. výročí ukončení druhé světové války. Národní hřbitov v Terezíně, smutné místo, kde se nachází 2 386 jednotlivých hrobů

a několik pylonů, kde jsou pochováni další muži, ženy i děti, kteří zde v letech 1942–1945 našli smrt. Celkem je v těchto místech pohřbeno na deset tisíc osob. Jsou zde pohřbeni také vězni z věznic v Malé pevnosti, kteří zemřeli v důsledku nemocí v květnu 1945 v nemocnici a také ostatky vězňů zemřelých v koncentračním táboře Litoměřice, který se nacházel sedm kilometrů od Terezína. Dominanty Národního hřbitova tvoří křesťanský kříž s trnovou korunou a Davidova hvězda.

Před zahájením pietního aktu delegaci kladenských legionářů přivítali hejtman Ústeckého kraje Michal Brabec, starosta města Terezín, René Tomášek a ředitel Památníku Terezín Jan Roubínek.

Program tryzny začal nástupem Čestné jednotky Hradní stráže a Ústřední hudby AČR. Následovalo položení věnců a kytic představitelů politického a veřejného života, zástupců velvyslanectví zemí, jejichž příslušníci prošli represivními

zařízeními v Terezíně a Litoměřicích. Za kladenské legionáře věnec položili Ivo Bedrna, Jiří Zaňka, Helena Ganická a Hana Wolfová. Mezi účastníky tryzny byl rovněž prezident České republiky Petr Pavel, předseda Senátu Parlamentu ČR Miloš Vystrčil, premiér Andrej Babiš, předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Tomio Okamura, ministři, poslanci, senátoři, zástupci krajů a obcí, pamětových institucí, Československé obce legionářské, sokolů, skautů a dalších spolků.

Po zaznění české státní hymny se slova ujal Jan Roubínek, ředitel Památníku Terezín, který přivítal všechny přítomné. S hlavním projevem vystoupil předseda Ústavního soudu Josef Baxa, který mimo jiné varoval před projevy autoritářství a vyzval lidi, aby nebyli lhostejní a bránili základní hodnoty a instituce.

Následovalo vzpomínání pamětnice Michaely Vidlákové, která se do Terezína dostala i s rodiči ve svých šesti letech. Patří tak mezi nejmladší pamětnice tohoto krutého období. „Jen díky několikanásobnému štěstí, souhře náhod, tátově prozíravosti a nevím čemu všemu, jsem se tady před 81 lety dočkala oné šťastné chvíle osvobození, dokonce s oběma rodiči,“ pronesla Vidláková. Významnou roli v tom, že všichni tři přežili, sehrála dřevěná hračka, kterou jí vyrobil otec. Právě na ní ukázal, co jeho ruce umí. V Terezíně pak zastával práci tesaře, ačkoli původně byl odborník na zpracování kožešin. Zůstat mohly i matka s dcerou. Ve svém projevu uvedla, že nemá smysl si dnes nalhávat, že se to už nemůže opakovat, že nacismus byl poražen. Svět se překonanou hrůzou nezlepšil. Války pokračují, terorismus narůstá, nenávisť se šíří a připomněla útok Hamásu v jižním Izraeli v říjnu 2023 a dodala, že bude trvale bojovat proti antisemitismu.

Pietní akt pokračoval křesťanskou a židovskou modlitbou a vystoupením pěveckého sboru. Odnesením státní vlajky a odchodem Čestné jednotky Hradní stráže byla tryzna ukončena. ■

Hold generálu Píkovi

text br. Petr Tolar
foto ses. Marcela Tolarová

Uvstupu do budovy Generálního štábu Armády České republiky, kde se vedle pamětní desky na počest štábních důstojníků padlých v druhé světové válce nachází i pamětní deska věnovaná obětem komunistického režimu z řad vojáků, jsme si v pátek 19. června dopoledne připomněli osobnost armádního generála i. m. Heliadora Píky. Od jeho popravy na základě vykonstruovaného procesu uplynulo již 77 let. Kytici za Československou obec legionářskou položil a hold generálu Píkovi složil místopředseda br. Karel Ludvík.

Než se Heliodor Píka stal jednou z prvních obětí zločinného režimu v Československu, prošel bohatou vojenskou a diplomatickou kariérou, kterou věnoval své vlasti. Během první světové války přeběhl z rakousko-uherské armády do československé legie v Rusku, aby mohl bojovat za vlastní stát. Bojoval u Zborova a dostal se do transportu ruských legionářů do Francie. Tam pak bojoval v posledním roce války na západní frontě. V Československé republice postupoval v hodnostním žebříčku, na konci 30. let měl hodnost plukovníka.

Ihned po německé okupaci se zapojil do domácího odboje a pomáhal s odchodem vojáků za hranice, než se sám odebral jejich cestou. V Sovětském svazu se pak stal vedoucím vojenské mise. Měl zásadní roli ve zformování československé vojenské jednotky na východní frontě a záchraně československých občanů odvezených do gulagu. Politiku

československé exilové vlády v Londýně hájil před útoky československých i sovětských komunistů. I proto se stal trnem v oku nové poválečné vlády.

Po únoru 1948 byl zatčen během léčení v nemocnici, mučen a následně obviněn ve vykonstruovaném procesu, který jej odsoudil k trestu smrti. Ten byl vykonán 21. června 1949 v Plzni na Borech. Jeho syna Milana, letce britského Královského letectva, z vězení zachránil až zásah tehdejšího ministra národní obrany Ludvíka Svobody, který však nijak neintervenoval ve prospěch svého kolegy a bojového druha. ■

84. výročí oběti generála Aloise Eliáše

text br. Jiří Filip, foto ČsOL a Senát PČR

Senát Parlamentu České republiky je institucí, která každoročně připomíná osobnost protektorátní vlády v letech 1939–1941 armádního generála in memoriam Aloise Eliáše. Kolovratský palác, v němž zasedala od roku 1920 československá, a později pod Eliášovým předsednictvím protektorátní vláda, je v současnosti využíván právě horní komorou.

V pátek 19. června uplynulo 84 let ode dne, kdy němečtí nacisté popravili generála Aloise Eliáše, který se tak stal jediným předsedou vlády okupovaných národů, který se stal obětí represí. Dopolední vzpomínkový program byl zahájen pietním aktem, kdy senátorky a senátoři v čele s předsedou senátu panem Milošem Vystrčillem uctili generálovu památku při pamětní desce na budově Kolovratského paláce. Čestnou stráž u desky stáli bratři z ČsOL, památku uctil položením květinového daru tajemník br. Jiří Filip.

Přítomní se následně přemístili do Zeleného salónku Kolovratského paláce, kde zasedala i Eliášova vláda. Po zaznění státní hymny a úvodního slova pana předsedy vystoupili se svými projevy studenti z pardubického a pražských gymnázií. Přednesené příspěvky byly promyšlené a velice inspirativní, oceňovaly osobnost a činnost generála Eliáše čelícího v exponované funkci okupačnímu bezpráví.

V následné diskusi pokládali studenti a studentky své dotazy, na které erudovaně odpovídali další hosté – historička a archivářka paní Jana Pasáková, přítelkyně rodiny Eliášových, dále historik z VHÚ Praha Karel Straka a ústavní právník profesor Jan Kysela. Zvolený formát vzpomínkového dopoledne se tak stal zevrubným připomenutím významu osobnosti, hrdinství a odkazu československého legionáře, armádního generála in memoriam Aloise Eliáše. ■

Branná střelecká soutěž pro školy

br. Jiří Kašpárek,
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V TACHOVĚ

Střelecká soutěž, která se uskutečnila 4. června na střelnici Rychta, byla zahájena na společném nástupu. Předseda jednoty br. Kašpárek přivítal žáky a učitele, kteří je doprovázeli. Informoval je o Československé obci legionářské, její činnosti a samostatných projektech, a podrobně pohovořil o činnosti legionářské jednoty Tachov.

Potom bylo provedeno poučení o bezpečnostních opatřeních při střelbě a činnosti se zbraní. Po skončení úvodu

byla provedena střelba. Soutěže se zúčastnilo sedm družstev o čtyřech střelcích, přičemž každý soutěžící střílel ze čtyř různých zbraní. Soutěž proběhla bez problémů a bylo dosaženo dobrých výsledků. Po skončení střelby proběhlo vyhodnocení a předseda jednoty předal vítězům poháry a drobné dárkové předměty.

Soutěž se všem přítomným líbila a byla znát celková spokojenost. Učitelé podpořili myšlenku na provádění soutěže každý rok. Děkujeme za podporu Ministerstva obrany ČR, které na akci poskytlo dotaci. ■

Přerovský branný den pro rodinu

br. Lukáš Kotek
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V PŘEROVĚ „JANA GAYERA“

Dne 6. června 2026 proběhl v Přerově Branný den s legiemi pro rodinu. Akce se konala v prostoru rozsáhlého městského parku Michalov přibližně na 18 000 m². Rodiče s dětmi měli příležitost na Branném dnu projít množství disciplín, na jejichž konci obdrželi pamětní list, medaili a další upomínkové předměty od sponzorů a ČsOL.

Nelze vyhodnotit, které stanoviště bylo nejoblíbenější. Všechna stanoviště s disciplínami byla návštěvníky plně využita. Branný den s legiemi pro rodinu byl zaměřen, už podle názvu, na historickou a brannou část.

Historická část byla zaměřena na ukázky nejrůznějších druhů materiálu např. uniformy, výstrojní součástky a zbraně z doby I. a II. národního odboje. Branné disciplíny zahrnovaly střelbu, hod granátem na cíl, první pomoc pod vedením

vodních záchranářů z Ostravy, základy topografie, základy přežití v přírodě, chemickou přípravu (firmy Sigma, Gumárny Zubří a další), ukázky kynologů od Městské policie Přerov a Vězeňské služby.

V parném dni přišla vhod disciplína pod vedením DHZS z Penčic, ve které účastníci pomocí ručních stříkaček plnili zadané úkoly. Návštěvnost akce je odhadnuta na 200–250 rodin. Na závěr byl pro zájemce připraven oheň k opékání špekáčků. Branný den s legiemi pro rodinu v Přerově se uskutečnil za finanční podpory Ministerstva obrany ČR, Města Přerova, Československé obce legionářské a sponzorů. ■

13. střelecký den bruntálské legionářské jednoty

JEDNOTA ČsOL V BRUNTÁLE „34. PĚŠÍHO PLUKU STŘELCE JANA ČAPKA“

V sobotu 27. června 2026 se uskutečnil 13. střelecký den Jednoty ČsOL v Bruntále „34. pěšího pluku střelce Jana Čapka.“ Brzy ráno členové jednoty nachystali venkovní střelnici v Břidličné a v 10 hodin mohlo vše začít.

Předseda jednoty br. Antonín Zgažar přivítal 29 účastníků, rozdělil je do tří kategorií – muži, ženy a chlapci, a všem popřál přesnou mušku. Po něm vystoupil br. Roman Černý. Seznámil soutěžící s jednotlivými zbraněmi, ze kterých se bude střílet, a provedl poučení o bezpečnosti na střelnici. Akci finančně podpořily Ministerstvo obrany ČR a Československá obec legionářská.

Účastníci vystřelili několik nástřelných ran a poté již začala samotná soutěž, ve které se střílelo z malorážkové pušky na 50 m a malorážkové pistole na 25 m. Body z obou disciplín se počítaly.

V kategorii mužů zvítězil Vladimír Novotný se 70 body, v kategorii žen jeho manželka Ivana s 62 body a v kategorii chlapců obsadil první místo Šimon Štibr s 52 body.

Všichni účastníci dostali pamětní listy a tři nejlepší střelci v každé kategorii převzali z rukou předsedy jednoty a vedoucího střelb diplomy a drobné ceny. Hlavní cenu pro nejlepšího střelce věnoval člen naší jednoty br. Michal Frank.

Poté si zájemci mohli vyzkoušet i další zbraně – perkusní pistoli, samopal vz. 58, škorpion ve staré a nové verzi, pistoli ČZ 9mm, pistoli Beretta cal. 22 LR a karabinu SKS-45. Celý den provázelo slunečné a horké počasí, ale i přesto po ukončení střelb přišly k chuti do zlatova opečené špekáčky s chlebem a hořčicí. ■

Českobudějovický Bambifest

JEDNOTA ČsOL V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

I letos jsme se účastnili BAMBIFESTU, který představuje volnočasové aktivity pro děti a mládež jihočeského kraje. Letos se konal po dva dny od pátku 15. května 2026. Plochu u Všesportovní haly v Českých Budějovicích navštívilo za oba dny celkem 3 647 návštěvníků, kterým nepřízeň počasí nezkazila chuť užít si svět her, zábavy a ponaučení.

Naším společným cílem bylo připravit pro děti a mládež zábavný a zároveň poučný program, nabídnout jim inspiraci pro smysluplné trávení volného času a představit široké veřejnosti činnost dobrovolníků a organizací pracujících s dětmi a mládeží. Největší odměnou pro nás byl dětský smích a radost, kterou bylo možné po celou dobu akce vidět i slyšet.

Velké poděkování patří všem organizátorům ve stáncích za pestré soutěžní disciplíny a zábavný program pro děti, stejně jako všem účinkujícím za krásná vystoupení, která

pobavila a často i roztančila diváky před pódiem. Poděkování patří také všem partnerům a sponzorům, bez jejichž podpory by nebylo možné akci realizovat.

Akce byla spolufinancována z dotace Ministerstva obrany ČR, podpory si vážíme a děkujeme za ni. Už dnes se těšíme na nadcházející ročník tradiční akce v roce 2027. ■

Branný den novojičínských legionářů

JEDNOTA ČsOL V NOVÉM JIČÍNĚ

br. Alois Petroš
předseda jednoty

Branný den pro děti, mládež a širokou veřejnost byl zařazen do ročního plánu činnosti naší jednoty z důvodů velmi kladných ohlasů a hodnocení předešlých branných dnů uskutečněných v minulých letech.

Organizátoři této úspěšné akce, Novojičínská jednotka ČsOL, KVH Fénix Nový Jičín, MÚ Nový Jičín a VOP.CZ se proto rozhodli uskutečnit Branný den i v letošním roce jako reakci na současnou bezpečnostní situaci ve světě. Záměrem bylo přiblížit dětem a široké veřejnosti prvky branných dovedností, způsobů ochrany a vojenský výcvik. Současně i prezentovat vojenskou historii a současnost ozbrojených sil.

V průběhu celého sobotního odpoledne 9. května absolvovaly děti v areálu Skalky formou soutěže branné disciplíny

plížení, šplhání, použití ochranných prostředků, zdravotní péče a laické první pomoci a také střelbu ze vzduchovky a kulíkových zbraní na cíl a jiné. Disciplíny si mohli vyzkoušet i jejich rodiče a další návštěvníci. Pro záznam disciplín děti obdržely hrací kartu a po jejich absolvování si jako odměnu mohly opéct chutný špekáček.

Ke zvýšení atraktivnosti měli účastníci možnost si prohlédnout vojenskou Tatra 810, a ruční zbraně a techniku od Logistické základny Nový Jičín a obrněné vozidlo Titus, terénní Toyota Hilux, některé ruční zbraně, výstroj a výzbroj vojáka 7. mb. Hranice na Moravě. Zajímavou techniku a prezentaci připravili také KVH Fénix, VOP.CZ, Policie ČR, Městská policie Nový Jičín, Junák – český skaut Pagoda a další přizvání účastníci.

Návštěvníci hodnotili celkový průběh branného dne velmi pozitivně, jako velmi zdařilý, zajímavý, organizačně velmi dobře zajištěný a také přínosný. Velký dík patří početnému sboru organizátorů nutného pro zajištění jednotlivých stanovišť. Poděkování patří Ministerstvu obrany ČR

a Republikovému výboru ČsOL za finanční podporu akce, a stejně tak KVH Fénix Nový Jičín a Novojičínské jednotě ČsOL. I díky materiální podpoře VOP.CZ a Městského úřadu Nový Jičín bylo možné na akci přivítat na 1 800 návštěvníků, z toho 600 dětí. Děkuje za podporu celé akce. ■

Otevření expozice 6. pluku Hanáckého s výstavou „Češi u Tobruku“

JEDNOTA ČsOL OLOMOUC 1

text br. Milan Vyhřídál

foto Michal Vyhřídál, Martin Ivan
a Žaneta Franková

Vpátek 15. května proběhla v rámci Olomoucké muzejní noci 2026 jedna z letošních stěžejních akcí Jednoty ČsOL Olomouc 1. V souladu se schváleným plánem podpořených akcí olomoučtí legionáři v Domě armády již po několikáté prezentovali výsledky své sbírkotvorné činnosti.

Návštěvníci, kterých se dalo napočítat na několik stovek, se mohli tradičně seznámit nejenom s celou škálou stejnokrojů, výstroje, výzbroje a různých předmětů denní potřeby příslušníků ruských a nově také italských legií z let první světové války a československé armády z třicátých let dvacátého století.

Část výstavních prostor byla navíc vzhledem k půlkulatému výročí bojového vystoupení našich jednotek u severoafrického přístavu Tobruk upravena do podoby krytu příslušníků 11. československého pěšího praporu – Východního. Návštěvníci se zde mohli setkat nejenom s fotografiemi, stejnokroji, výzbrojí a výstrojí příslušníků naší jednotky působící pod vedením pplk. Karla Klapálka v době druhé světové války na severoafrickém bojišti, ale také s výstrojí a uniformami protivníků, tedy italské a německé armády.

Současně s komentovanými prohlídkami probíhaly na nádvoří Domu armády dynamické ukázky z výcviku minometného a kulometného družstva československé předmnichovské armády vyzbrojeného jak 9 cm lehkým minometem vz. 17, tak těžkým kulometem vz. 37. V podobném duchu se prezentace nesla také na podzim loňského roku a stejně jako v roce minulém, tak i letos se těšila značné pozornosti (obzvláště malých) návštěvníků.

Další z již tradičních akcí naší jednoty v Domě armády dopadla nad očekávání dobře. Ilustruje to nejenom značný návštěvnícký zájem, který občas působil organizační obtíže (prostory bohužel nejsou vhodné pro pohyb většího

množství osob), ale také řada více než pochvalných zápisů v návštěvní knize.

Letošní první velkou akci by samozřejmě nebylo možné zrealizovat bez podpory řady organizací a jednotlivců. Předně je potřeba poděkovat pracovníkům Posádkové správy v Olomouci za jejich dlouhodobou náklonnost a trpělivost k našim aktivitám. Jmenovitě jde o paní Žanetu Frankovou a Miroslava Dobrovského. V neposlední řadě je důležité poděkovat také všem našim členům. Bez jejich nasazení jak v průběhu akce, kdy jednotu reprezentovali v historických stejnokrojích československé armády, tak i při vlastních přípravách, by uvedené setkání proběhnout nemohlo.

Akce proběhla za podpory Ministerstva obrany ČR a Československé obce legionářské. ■

Vzpomínka na Františka Zapletala

JEDNOTA ČsOL V PŘEROVĚ „JANA GAYERA“

text br. Martin Zapletal a br. Pavel Mikeš
foto Josef Sobek

Na budově městské radnice v Lipníku nad Bečvou připomíná pamětní deska hrdiny padlé ve válečných konfliktech. Jedním z nich je jezernický rodák František Zapletal, plukovník in memoriam, letec RAF. V sobotu 28. března 2026, v den 116. výročí jeho narození, uctili pietní vzpomínkou u rodného domu v Jezernici jeho památku členové Československé obce legionářské, zastupci obecní samosprávy a dobrovolného hasičského sboru, veřejnost a přímí příbuzní z rodiny Zapletalových. Čestná stráž byla oděna v originální dobové letecké uniformě RAF.

František Zapletal se narodil v Jezernici 28. března roku 1910, tedy v době, kdy ve Vídni na trůnu seděl František Josef I. Nic tehdy nenavědčovalo bouřlivým budoucím změnám započatého století.

Nic nedávalo tušit, že zanedlouho přijde velká zkouška statečnosti a odhodlání. Na konci první světové války bylo Františku Zapletalovi osm let a slovo legionář se stalo pojmem odvahy, hrdinství a statečnosti. Legionáři jsou právem považováni za jedny ze strůjců vzniku samostatného Československa a jejich odkaz se tehdy zapsal do duše každého mladého muže.

Je rozhodnuto, František bude letcem. Je pevný, rázný, má všechny vlohy, aby překonával nebezpečí. Dovede zachovat klid a duchapřítomnost v každém okamžiku. Po absolvování letecké školy v Prostějově nastupuje jako adjunkt k 2. leteckému pluku v Olomouci. Ani vážná nehoda nezastavuje mladého letce v cestě za cílem přiblížit se oblakům.

Lidská paměť je krátká, temná mračna se opět stahují, začíná druhá světová válka. František odmítá angažmá ve vládním vojsku a odchází polskou cestou do řad RAF, konkrétně k 311. peruti. Usedá za pilotní kokpit bombardéru Wellington.

Slova hrdost, čest a odvaha se zase stávají náplní života Čechoslováků. František byl jedním z deseti letců, kterým se stal osudný 16. říjen 1940, nejčernější den 311. perutě. Ze čtyř strojů, které byly vyslány k náletu na Brémy a Kiel, se vrátil jen jediný. František Zapletal v něm ale neseděl. Té noci byl přidělen na palubu letounu Wellington KX-H, N2771 náhodou, jako náhradník. V ten den se obloha stala definitivně Františkovi domovem.

Nesmíme zapomenout. Musíme činit vše pro to, abychom v budoucnu nemuseli odhalovat nové pamětní desky a znovu bojovat za svou svobodu. Čest památce plk. Františka Zapletala! ■

Památku Lubomíra Cagaše připomíná staronová deska

text br. Lukáš Kotek, předseda jednoty
foto jednoty a Archiv města Lipník nad Bečvou

JEDNOTA ČsOL V PŘEROVĚ „JANA GAYERA“

Na městském hřbitově v Lipníku nad Bečvou byla ve středu 20. května slavnostně odhalena pamětní deska rodákovi, skautovi a vlastenci Ing. C. Lubomíru Cagašovi.

Pozvání k návštěvě našeho města přijali členové Plajnerovy družiny SO. Program svého pravidelného setkání zahájili v klubovně Lipenské dvojky a následně se spolu s br. Lukášem Kotkem vydali na komentovanou prohlídku města, zaměřenou na osvobození Lipníka nad Bečvou dne 8. května 1945. Setkání bylo symbolicky zakončeno odhalením pamětní desky připomínající život a odkaz skauta Lubomíra Cagaše, oběti nacistické perzekuce.

KDO BYL LUBOMÍR CAGAŠ?

Narodil se 9. října 1920 v Lipníku nad Bečvou. Už od mládí vynikal mimořádným studijním nadáním a díky výbornému prospěchu byl přijat na lipenskou reálku, a to již po absolvování čtvrté třídy obecné školy. Po maturitě v roce 1937 nastoupil na Vysokou školu lesnickou v Brně, kde našel své životní poslání v oboru lesnictví. Vedle studia byl členem skautského hnutí v Lipníku nad Bečvou a jeho zájmy byly velmi široké – zajímal se o přírodu, botaniku, chemii, hudbu i akvaristiku. Hrál na housle, miloval klasickou hudbu a vytvořil rozsáhlý herbář.

Jeho život tragicky ovlivnila nacistická okupace. Po uzavření českých vysokých škol

v roce 1939 se vrátil do rodného kraje a později pokračoval ve studiu na lesnické škole v Přerově, kde byli studenti i profesori pod stálým dohledem gestapa. V listopadu 1941 byl Lubomír Cagaš zatčen a v roce 1942 deportován do koncentračního tábora Osvětim. Poslední zpráva rodině přišla 16. srpna 1942. Oficiálně zemřel 6. září 1942 ve věku pouhých 21 let.

Po válce mu byla Vysokou školou lesnickou v Brně udělena hodnost inženýr honoris causa (Ing. C.) a byl vyznamenán

in memoriam Československým válečným křížem 1939 i Junáckým křížem „Za vlast“ 1939–1945. Jeho jméno nesl skautský oddíl a později také junácký okrsek v Lipníku nad Bečvou. Pamětní deska restaurována a znovu odhalena letos na městském hřbitově tak připomíná mladého člověka, který spojil lásku k přírodě, vzdělání, skautingu i vlasti s osobní statečností v těžké době okupace.

Čest jeho památce.

Br. Lukáš Kotek převzal Cenu města Lipník nad Bečvou

br. Pavel Mikeš

JEDNOTA ČsOL V PŘEROVĚ „JANA GAYERA“

V úterý 26. května udílelo město Lipník nad Bečvou ocenění občanům, kteří se významným způsobem zasloužili o reprezentaci v oblastech společenského života, kultury a sportu. Jedním z oceněných se stal br. Lukáš Kotek, předseda Jednoty Československé obce legionářské v Přerově „Jana Gayera“.

„Výčet aktivit, kterými Lukáš Kotek přispívá městu Lipník nad Bečvou, je skutečně mimořádný. Ocenění převzal za dlouhodobý přínos v oblasti společenského života, zejména za propagaci vojenské historie a vojenských tradic. Je znalcem historie města, historie prvního i druhého národního odboje a zabývá se problematikou válečných veteránů,“ uvedla moderátorka slavnosti.

Lukáš Kotek je také dlouholetým členem Junáka – českého skauta a vedoucím skautského střediska Lipenská dvojka. Práci s mládeží se věnuje přes třicet let. Organizuje společenské a kulturní akce pro širokou veřejnost jako např. Lipenská šlápota (novoroční výstup na Helfštýn), Střelecký memoriál Jana Gayera, posezení s vojenskou cimbálovou muzikou Ondráš, Den v uniformě, dětské dny a branné závody, setkání veteránů z okresu Přerov, výstava Zborov 1917, výstava 90 let vojenské posádky v Lipníku nad Bečvou, výsadba pamětních lip ke 100. výročí vzniku republiky, každoroční distribuce Betlémského světla a mnoho dalších.

V Československé obci legionářské je Lukáš Kotek členem Republikového výboru ČsOL a členem komise pro symboliku a hroby. Každoročně organizuje dobročinnou sbírku pro válečné veterány Den s vlčími máky.

Nelze opomenout jeho působení v Armádě České republiky. Absolvoval dvě zahraniční mise, a to SFOR v Bosně a Hercegovině a PRT-L ISAF v Afghanistanu. Je instruktorem speciální tělesné přípravy, základů přežití a sportovním střelcem.

Bratře předsedo, blahopřejeme!

Pocta parašutistům

br. Antonín Zgažar
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V BRUNTÁLE

Ve středu 17. června 2026, v předvečer Dne hrdinů 2. odboje, uspořádala bruntálská jednota ČsOL společně s Klubem Za starý Bruntál a ZŠ Bruntál, Okružní vzpomínkové shromáždění „Pocta parašutistům“. Uskutečnilo se ve vestibulu základní školy u pamětní desky Jana Kubiše.

Po nástupu čestné stráže k pamětní desce zazněla československá státní hymna. Po ní vystoupil ředitel školy Leoš Sekanina a přivítal všechny zúčastněné, převážně členy obce legionářské, žáky a zaměstnance školy.

Poté předal slovo předsedovi Jednoty ČsOL v Bruntále br. Antonínu Zgažarovi, který ve svém projevu připomněl hrdinství sedmi československých parašutistů, kteří před 84 lety sváděli svůj poslední boj proti německé přesile.

Po projevu vložil br. předseda kytičku do vázy k pamětní desce Jana Kubiše a vzdal hold všem čs. vojákům, partyzánům a obyčejným lidem, kteří se nesmířili s německou okupací naší republiky a bojovali za její osvobození a nezávislost.

Následovalo krátké pásmo, které si připravili žáci 6. třídy místní školy. Při jeho sledování přišla všem na mysl skutečnost, že připomínat hrdinství těch, kteří se nevzdali, je důležité i v současné době.

Na závěr se všichni účastníci přesunuli před školu, kde čestná stráž v uniformách prvorepublikové Československé armády vypálila čestnou salvu.

Jan Kubiš, již jako délesloužící voják, byl v roce 1938 převelen k 34. pěšímu pluku „Střelce Jana Čapka“, který od roku 1937 sídlil v Bruntále. Po krátkém pobytu ve městě službu vykonával u podřízeného strážního praporu v Litultovicích. ■

150 let Jana Čapka

JEDNOTA ČSOL OSTRAVA 1

Obětovati se dovedl krajně a nikdy si na nic nestýskal. Jeho zájmy vlastní, osobní, stály u něho v poslední řadě. Byl zdatným, oddaným pracovníkem sokolským, pravým demokratem, mužem zlatého srdce.“ Takto vykreslil osobnost Jana Čapka jeden z jeho současníků. Letos v červnu uplynulo 150 let od narození tohoto sokola, vlastence, zakladatele čs. legie v Itálii a hrdiny, který svůj život obětoval za svobodu národa.

Právě jeho nejvyšší obětí i odkaz, jenž ani po více než století neztratil nic ze své mravní síly, nás 27. června přivedly k Čapkově bustě v Doubravě. Jednota Čs. obce legionářské Ostrava 1 zde společně se spolkem Naše Doubrava, obcí Doubrava a TJ Sokol Moravská Ostrava 1 uspořádala důstojný pietní akt k připomenutí tohoto významného jubilea.

Jménem našeho legionářského bratrstva promluvil k přítomným br. Martin Lokaj, za doubravské občany paní Jiřina Ferenčíková a za sokolstvo br. Tomáš Vachutka. Vedle početné veřejnosti se pietního setkání zúčastnili také bratři z Jednoty ČSOL v Karviné, zástupci Krajského ředitelství policie MS

kraje, členové Veteran Car Club Ostrava, kteří přijeli se svými historickými automobily, i příslušníci místního sboru dobrovolných hasičů. Z Doubravy pak naše kroky symbolicky vedly na hřbitov v Orlové, kde od roku 1922 spočívají Čapkovy ostatky.

Jak je však muž narozený 17. června 1876 v pražské Michli spojen s naším krajem? Jeho život formovaly sokolské

ideály. Právě na podnět Sokola odešel roku 1901 na Těšínsko, kde se naplno rozvinuly jeho mimořádné organizační schopnosti. Už v roce 1906 byl zvolen náčelníkem celé Moravskoslezské župy a o čtyři roky později se podílel také na založení sokolské jednoty v Doubravě, kde tehdy působil jako báňský úředník dolu Eleanora.

Po vypuknutí první světové války byl pro svou politickou nespolehlivost odveden do rakousko-uherské armády. Osudový zlom přišel roku 1915, kdy padl na italské frontě do zajetí, ve kterém opět dokázal své ideály proměnit v činy. Mezi tisíci českých zajatců probudil novou naději a svou neobyčejnou autoritou, odhodláním i organizačním talentem položil základy čs. revolučního vojska. V lednu 1917 pod jeho vedením vznikl v zajateckém táboře Santa Maria Capua Vetere Čs. dobrovolnický sbor, z něhož se následujícího roku zrodila naše legie v Itálii.

Přestože byl de facto jejím tvůrcem, nedostalo se mu žádných privilegií. V řadách 33. střeleckého pluku odešel na frontu jako prostý střelec. Tak jako celý život šel příkladem druhým, vedl je příkladem i v boji. Dne 17. června 1918, symbolicky právě v den svých dvačtyřicátých narozenin, padl v čele útoku na nepřátelské pozice u Fossalta di Piave. ■

90 let od zahájení výstavby opevnění na Trutnovsku

text br. Jiří Kratochvíl
foto Karolína Kratochvílová

JEDNOTA ČsOL V MLADÉ BOLESLAVI

Dne 6. června se v Trutnově odehrála akce Opevněte Československo!, mající za cíl připomenout události z druhé poloviny 30. let v regionu.

HISTORICKÉ OKÉNKO

S Trutnovskem a jeho prvorepublikovou vojenskou historií je nerozlučně spjat Hraničářský prapor 2. Tento prapor byl tělesem čs. branné moci určeným pro službu v pohraničí. Vznikl v roce 1920 na základech Praporu polních myslivců č. 2 s posádkou v Trutnově a okolí. Od počátku 30. let minulého století byl (mimo náhradní rotu) soustředěn v Trutnově. V roce 1932 na popud Kruhu starodružiníků obdržel čestný název „Roty Nazdar“. Od roku 1934 prapor slavil 9. květen (výroční den bitvy u Artois) jako svůj praporeční svátek. Dne 9. května 1936 byla na nádvoří Krkonošských kasáren v Trutnově slavnostně odhalena pamětní deska praporečnicka rotu Nazdar Karla Bezdíčka a jeho padlých druhů v bitvě u Artois.

Od roku 1935 měl prapor přidělen svůj úsek zajištění hranic severovýchodně od Trutnova rozprostírající se mezi Markoušovickým hřebenem v Jestřebích horách a Dlouhým hřebenem v Krkonoších. Úsek byl v roce 1936 vyztužen přibližně 30 objekty lehkého opevnění určenými pro vedení čelných paleb. O rok později se v úseku rozeběhla výstavba dvou sledů objektů lehkého opevnění nového typu (do září následujícího roku se podařilo vybudovat téměř 150 těchto objektů).

V úseku u Trutnova byla plánována i výstavba objektů těžkého opevnění včetně dvou tvrzí. Po předběžných průzkumech trasy opevnění bylo dne 3. června 1936 v Trutnově zřízeno Ženíšské skupinové velitelství VI. Tento výkonný orgán Ředitelství opevňovacích prací prováděl přípravné práce pro stavbu objektů těžkého opevnění v úseku Bezděkov u Trutnova – Vernířovice (tj. budoucích objektů T-S 52b – S 82 včetně tvrže Ježová hora) a uzávěru Odolov. Pod velením majora v. v. Ing. Emiliána Veselého prováděla skupina tří důstojníků, osmi aspirantů a 28 mužů detailní průzkum trasy včetně přesného vytyčení objektů a zaměření jejich poloh. Zpracovala plány paleb a v místech budoucích stavenišť nechala provést sondy. Na konci října 1936 skupina činnost v terénu ukončila. Samotná výstavba objektů těžkého opevnění začala na podzim roku 1937, kdy bylo ŽSV v Trutnově

Přezentační stan ČsOL a technické zázemí u pěchotního srubu T-S 63

reaktivováno. Do počátku října 1938 se podařilo vybudovat 24 objektů a rozestavět podzemní tvrže Ježová hora.

Výstavba těžkého opevnění na Trutnovsku přinesla nutnost organizace nových jednotek branné moci. V prosinci roku 1937 byl v Trutnově zřízen Strážní prapor VI, mající za úkol strážení a obranu rozestavěných objektů těžkého opevnění. V létě 1938 pak byl v Trutnově ustanoven Hraničářský pluk 17 a v září jemu podřízený III. prapor. Praporeční úsek zajištění hranic severovýchodně od Trutnova byl nově přidělen Strážnímu praporu VI a Hraničářský prapor 2 „Roty Nazdar“ byl z Trutnova odeslán do Krkonoš. S sebou si odvezl i pamětní desku včetně kamenného podstavce.

Pamětní deska praporečnicka rotu Nazdar Karla Bezdíčka byla na počátku října 1938 evakuována z Krkonoš do Jičína a následně do Josefova. Po roce 1945 byla považována za zničenou Němci. V roce 2020, během rekonstrukce Městského muzea v Jaroměři, byla náhodně nalezena. To byl pro členy naší jednoty impuls k obnově památníku na jeho téměř původním umístění. Slavnostně byl odhalen v květnu roku 2023.

Během dvacetiletého působení Hraničářského praporu 2 „Roty Nazdar“ bohužel došlo k řadě úmrtí jeho příslušníků, a to jak z důvodu nemoci nebo úrazů, tak i sebevražd. Jedenáct z nich je pohřbeno na městském hřbitově v Trutnově. Hroby příslušníků doplňuje památník zřízený technickou rotou praporu v roce 1934.

„OPEVNĚTE ČESKOSLOVENSKO!“

Historické souvislosti jsme zájemcům z řad široké veřejnosti připomněli v sobotu 6. června 2026, kdy uplynulo takřka přesně 90 let od faktického započetí činnosti v daném prostoru.

Vzpomínkový den jsme zahájili v Trutnově, kde jsme u pamětní desky praporečnicka rotu Nazdar Karla Bezdíčka vzpomněli posádkové tradice Hraničářského praporu 2, hrdě nesoucího přízvisko slavné jednotky „Roty Nazdar“. Při této události nemohla chybět replika bojového praporce rotu Nazdar, jakož i replika praporce hraničářského praporu. Následně jsme položením květinových darů uctili památku zemřelých příslušníků trutnovské posádky u jejich hrobů na místním hřbitově. S historickými souvislostmi nás na obou místech seznámil regionální historik br. PhDr. Ondřej Vašata, ze vzácných hostů se vzpomínkové části zúčastnil místostarosta města Trutnova Mgr. Tomáš Eichler a zástupce ředitele

Komentované ukázky shlédli návštěvníci z řad laické i odborné veřejnosti

Uniformovaní účastníci akce před zrekonstruovaným lehkým objektem G2/98

Br. Vašata seznámil přítomné s historickými souvislostmi během pietního aktu na městském hřbitově v Trutnově

Návštěvníkům akce byl představen i 8cm minomet vz. 36 v palebném postavení.

Pietní akt u hrobů zemřelých příslušníků Hraničářského praporu 2 „Roty Nazdar“ na městském hřbitově v Trutnově

Ukázka střeleckého výcviku a obsluhy kulometu vz. 37 upevněného v lafetě kulometní l. o. vz. 37.

územního odboru PČR v Trutnově pan plk. Mgr. Pavel Horný.

Následoval návštěvnícký program na opevnění nedaleko Libče u Trutnova. Objekt lehkého opevnění č. 98 v úseku G2, který jsme v předchozích letech našimi silami uvedli do stavu z roku 1938, byl vybaven, vyzbrojen a pro zájemce otevřen po celý víkend. Obzvláště efektní byla i akustická střelba z kulometů umístěných v objektu. Dále jsme na několika staniích návštěvníkům prezentovali další prvorepublikové ozbrojené složky a jejich výzbroj.

Pozornost budil 8cm minomet vz. 36 v palebném postavení, který využívaly polní jednotky armády, a zajímavé bylo, že i pro opevnění byly vyvíjeny tři druhy minometů. S ohledem na stísněný prostor v lehkém objektu byla umístěna na podstavec ve venkovním prostředí střílna z lehkého objektu, kde členové Roty Nazdar, z. s., prezentovali výcvik a střelbu ze zalafetovaného kulometu vz. 37. Vše doplňovalo polní

stanoviště družstva Stráže obrany státu, kde se návštěvníci dozvěděli mnoho zajímavostí o příslušnících stráže, zajišťujících v kritickém roce 1938 státní hranici Československa. Jelikož se tyto jednotky často dostávaly do přímých ozbrojených konfliktů s terory, nemohla ani zde chybět ukázka přepadu henleinovskými vzbouřenci.

Všeobecné informace a propagační materiály návštěvníci obdrželi v informačním stanu naší Jednoty, zřízeném u pěchotního srubu T-S 63. Celé odpolední pásmo ukázek bylo navštíveno laickými i odbornými zájemci z řad veřejnosti a prezentace tak z našeho pohledu splnila svůj účel o zvyšování povědomí o vojenských tradicích našeho státu.

Akce se uskutečnila díky nasazení členů naší mladoboleslavské Jednoty ČsOL, členů Roty Nazdar z.s. a Klubu přátel osádky pěchotního srubu T-S 63, z. s., za finanční podpory Ministerstva obrany ČR. ■

Společná fotografie u obnovené pamětní desky praporečnicka roty Nazdar Karla Bezdíčka v Trutnově

První ročník Pochodu Jiřího Potůčka-Tolara navázal na úspěšný nultý ročník

JEDNOTA ČsOL V HRADCI KRÁLOVÉ

text br. Jiří Pachole
foto ses. Marcela Volfová

O víkend 13.–14. června 2026 uspořádala Jednota Československé obce legionářské v Hradci Králové první oficiální ročník Pochodu Jiřího Potůčka-Tolara, věnovaného památce parašutisty Jiřího Potůčka z výsadku Silver A, který při radiotelegrafické činnosti používal krycí jméno Tolar, a dalších členů odbojové skupiny S 21 B. Akce navázala na úspěšný nultý zkušební ročník, který se uskutečnil v roce 2025.

Pochod odstartoval v sobotu 13. června v 8.00 hodin od bývalé školy na Bohdašíně u Červeného Kostelce, kde se během druhé světové války nacházel jeden z úkrytů Jiřího Potůčka i jeho vysílačky Libuše. Na start se postavilo celkem 41 účastníků – 28 vyrazilo na hlavní trasu dlouhou přibližně 80 kilometrů, vedoucí až do Lesoparku Jiřího Potůčka v Pardubicích, a dalších 13 zvolilo kratší, přibližně 35 kilometrů dlouhou trasu, která končila v Josefově na Bastionu X.

Slavnostní zahájení uvedl hlavní organizátor pochodu a člen pořadající jednoty br. Jiří Pachole. Ve svém úvodním slově připomněl význam odkazu Jiřího Potůčka i důvod, proč byl pochod založen. Po pietní vzpomínce, které se zúčastnili zástupci Krajského vojenského velitelství Hradec Králové, Tělocvičné jednoty Sokol Jaroměř, Československé obce legionářské a města Červený Kostelec, se účastníci vydali na trasu.

Stejně jako při loňském nultém ročníku byla na trase připravena kontrolní stanoviště v Jaroměři a ve Vysoké nad Labem. Pochodníci zde mohli doplnit síly drobným občerstvením a v případě potřeby využít zdravotnické zabezpečení zajištěné Agenturou vojenského zdravotnictví. Počasí bylo proměnlivé, ranní oblačnost vystřídal déšť i slunečné úseky – přesto panovala po celou dobu výborná atmosféra.

Všichni účastníci kratší trasy dorazili úspěšně do cíle v Josefově. Zvláštní uznání si zaslouží děti z oddílu Arditi, které s velkým odhodláním překonaly náročnou trasu i vlastní limity. Na hlavní trase dorazili nejrychlejší pochodníci do cíle v Lesoparku Jiřího Potůčka za necelých dvanáct hodin. Celou trasu nakonec nedokončili pouze dva účastníci, a to ze zdravotních důvodů.

Slavnostní zakončení pochodu proběhlo v neděli 14. června dopoledne pietním aktem v Lesoparku Jiřího Potůčka za účasti

zástupců Krajského vojenského velitelství Pardubice, Československé obce legionářské a Sokola.

Velkou odměnou pro organizátory byla slova jednoho z účastníků: „*Sáhl jsem si na dno, možná i kousek za něj, ale stálo to za to. Díky, památku jsme uctili.*“

První oficiální ročník potvrdil, že myšlenka připomínat odkaz Jiřího Potůčka a dalších hrdinů domácího odboje prostřednictvím dálkového pochodu má své pevné

místo. Poděkování patří všem účastníkům, dobrovolníkům, partnerům a podporovatelům akce, především pak Ministerstvu obrany České republiky, Pardubickému kraji, městu Červený Kostelec, obci Vysoká nad Labem, KVV Hradec Králové, TJ Sokol Jaroměř a pivovaru Klenot. Přehled partnerů a další informace o pochodu jsou k dispozici na jeho oficiálních webových stránkách:

www.pochodjirihopotucka.cz

Jedenáctý ročník pochodu Po stopách Krále Šumavy

text ses. Marcela Tolarová
foto Jednota ČsOL v Boleticích

JEDNOTA ČsOL V BOLETICÍCH „mjr. in m. VÁCLAVA VOKURKY“

Pro další ročník pochodu Po stopách Krále Šumavy, který se koná na počest mužů a žen, kteří se po roce 1948 nesmířili se ztrátou svobody a nástupem totality, jsme zvolili okolí Soumarského mostu. A ukázalo se, že jsme vybrali dobře.

Organizační tým tento dojem nabyl již v předvečer samotné akce, kdy dorazil připravit zázemí do Soumarského hostince „U Maxů“, kde byl umístěn start a tradičně i cíl pochodu. Od majitele hostince se mu dostalo vlídného přijetí i přes to, že celé osazenstvo mělo doslova plné ruce práce s přípravou na druhý den.

Již po páté hodině ranní v sobotu 16. května, kdy organizátoři začali vydávat bagety, sušenky a jablka z krabic, už přicházeli první nadšenci, připraveni vydat se do studeného rána a vyrazit na trasu ještě předtím, než se naplní nepříznivá předpověď počasí.

Ani zima, ani déšť neodradili více než 270 mužů, žen a dětí od toho, aby se, mnozí již poněkolkáté, zúčastnili této akce a prošli si některou z vyznačených tras. Ty byly letos vybrány v délkách od 3 do 30 km a účastníky zavedly například do Lenory, na Naučnou stezku Soumarské rašeliniště, k Dřevěnému srdci Evropy, ale také do Muzea lehkého opevnění či k bunkru 195/60/A-180. Na své si tedy přišel opravdu každý.

Je třeba upřímně přiznat, že po loňských problémech s obsluhou v restauraci, letos organizátorům dělalo starosti hlavně počasí, a tak netrpělivě očekávali první navrátilce. A čeho se dočkali? Lidí, kteří se vraceli v pláštěnkách, ale s úsměvem

na tváři a s radostí z míst, která cestou navštívili. Ohlasy byly veskrze pozitivní, a to už ve chvíli, kdy je ještě čekala zasloužená odměna ve formě oběda. Navrátilci se skupinky tedy převzaly své pamětní medaile a účastnické dekrety, cvakly si vítěznou fotografii v cíli a hurá do restaurace.

Shrnutí 11. ročníku pochodu Po stopách Krále Šumavy tentokrát necháme na jednom z účastníků: „Byl to skvělý pochod, počasí všelijaké, ale jak říká jeden můj známý – kopce a počasí jsou kořením turistiky. Šel jsem spolu se svým 13letým synkem a zdá se, že v něm mám nástupce – pochodníka. Byl fakt hodně nadšený a nejraději by šel hned znovu; a v cíli perfektní jídlo a usměvavá obsluha, tak to hodnotím na podtrženou 1 a těším se na příští ročník.“

A těším se i my, a to opět v květnu 2027. Přesný termín a místo jako vždy uveřejníme na webu pochod-sumava.online/ a na facebook.com/pochodsumava. Vám všem děkujeme za vaši přízeň, Ministerstvu obrany ČR děkujeme za finanční podporu této již tradiční akce Jednoty ČsOL v Boleticích a zaměstnancům Ústředí Československé obce legionářské za podporu v naší činnosti. ■

Ohlédnutí za Mezinárodní pyrotechnickou konferencí INMEP 2026

ses. Marcela Tolarová

JEDNOTA ČsOL V BOLETICÍCH „mjr. i. m. VÁCLAVA VOKURKY“

Jednota ČsOL v Boleticích uspořádala ve dnech 11.–15. května 2026 již 21. ročník setkání pyrotechniků s mezinárodní účastí – INMEP 2026. Cílem konference je vzájemné předání zkušeností a pracovních postupů praktikujících pyrotechniků jednotlivých národních složek, navázání a prohloubení vztahů se zahraničními kolegy, stejně jako možnost neformálního setkání válečných veteránů a jejich kolegů.

Konference, která se již řadu let koná v Resortu VZ Lipno–Olšina, se v letošním roce zúčastnilo rekordních 230 účastníků z celkem 13 států. Celkem čtyři konferenční dny byly nabitě příspěvky z různých okruhů pyrotechnické práce – hned několika příspěvky se prezentovaly české složky, tedy specializovaná pyrotechnická jednotka 152. ženijního praporu AČR, ale také Pyrotechnická služba PČR, dále například Centra excelence NATO – španělské pro boj s improvizovanými výbušnými zařízeními, i slovenské pro oblast odstraňování výbušných prostředků, ale také příslušníci oddělení EOD z ukrajinského policejního sboru, nebo příslušníci protiteroristické policejní jednotky z polských Katovic.

Program konference čítající celkem 34 příspěvků, z nichž některé byly doplněny i o praktické ukázky, byl velice zajímavý a vzbudil mezi účastníky kladný ohlas. Organizátory navíc může těšit, že setkání opět splnilo i svůj další, neméně důležitý účel. Pomohlo k navázání nových a prohloubení stávajících vazeb mezi účastníky a jejich vysílajícími organizacemi. Přesto, že se svět za uplynulých více než dvacet let proměnil a díky moderním technologiím se propojil více než kdy dřív, stále vidíme, že osobní setkání v méně formálním prostředí je důležitým aspektem a jedním z pilířů úspěchu INMEPu.

Jsme velice rádi, že za veskrze pozitivní zpětnou vazbu, které se nám dostalo. Mezinárodní pyrotechnická konference je unikátním setkáním a z rekordní účasti na jejím 21. ročníku

vidíme, že jde o událost, která si získala stálé místo v ročním plánu příslušných složek ozbrojených sil v regionu.

Úzký organizační tým složený převážně z členů a členek pyrotechnické jednoty ČsOL v Boleticích si je vědom, že takto velkou akci nelze uskutečnit bez silných partnerů – za každoroční podporu našeho úsilí děkujeme Československé obci legionářské a Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy – vzdělávací zařízení Pardubice. Dále děkujeme Řediteli sekce logistiky Ministerstva obrany genmjr. Róbertu Bielenému, který nám v zabezpečení konference již druhým rokem pomáhá. Letošní setkání se uskutečnilo za finanční podpory Ministerstva obrany ČR. ■

Výstava „S KOLEM DO BOJE“

Českoslovenští armádní cyklisté 1914–1945

Martin Říha

V sobotu 11. července 2026 byla v Josefově slavnostně odhalena nová výstava „S kolem do boje“. Ta je součástí muzejních expozic „Cesta legionáře“ Československé obce legionářské a přibližuje návštěvníkům téměř zapomenutý příběh „kolečkářů“ a jejich boje za samostatnost a svobodu Československé republiky.

Autoři výstavy představují retrospektivně celou bohatou historii československých cyklistických jednotek od samotných počátků až po jejich zánik v roce 1945 a především pak jejich bojovou činnost. Návštěvníci se tak mohou atraktivní formou dozvědět základní informace o prvních cyklistech v čs. legiích na Rusi za Velké války či o prvních ucelených cyklistických útvech v Itálii. Stejně tak výstava představuje

první cyklistické domácí útvary včetně sokolských a jejich bojové nasazení v bojích o Slovensko roku 1919. Následně je představeno období vrcholu jednotně organizovaných útvarů československé branné moci, zvláště Cyklistického praporu 1, který v letech 1933–1938 sídlil v Jaroměři a Josefově. Období německé okupace Čech a Moravy v letech 1939–1945 popisuje historii cyklistických rot praporů Vládního vojska a jejich odbojovou činnost, především pak po odsunu vojska do Itálie, a to zejména josefovského Praporu 7. Zahraniční odboj reprezentuje popis bojového nasazení slovenských cyklistů v řadách 1. čs. armády na Slovensku na podzim roku 1944 a ve stejném roce vytvořenou Cyklistickou rotu v sestavě 2. čs. samostatné paradesantní brigády v SSSR. Také zde je možné dozvědět se více o nasazení roty na Dukelském bojišti a později ve Slovenském národním povstání. Na výstavě jsou také zmíněny vybrané osobnosti napříč historií cyklistických útvarů. Texty jsou doplněny bohatým obrazovým doprovodem, součástmi originální výstroje a jedinečnými předměty vztahujícími se k historii cyklistů v Josefově.

Pro mnohé návštěvníky jsou pak nejpoutavější unikátní vojenské bicykly a motocykly ze soukromých sbírek, které představují reprezentativní průřez hlavní výzbroje cyklistických útvarů v období let 1914–1945. Mezi nimi výstavě vévodí italské horské skládací kolo Bianchi Mod. 1912, československé Armádní kolo a motocykl Ogar 4.

Výstavu připravila Československá obec legionářská z. s. v úzké spolupráci s Motoveterán klubem Ogar z. s., Múzeem SNP a za finanční podpory Ministerstva obrany České republiky a města Jaroměře.

Výstavu „S kolem do boje“ naleznete v Josefově, Křákova 12. Otevřeno je v květnu a říjnu: sobota – neděle 9.00–12.00 a 12.30–15.30 a v červnu–září: úterý–neděle 9.00–12.00 a 12.30–15.30. Vstup je volný. Více informací naleznete rovněž na webu: www.cestalegionare.cz

Československá revoluční medaile

text Mgr. Štěpán Frank, Katolická teologická fakulta UK;
foto Muzeum československých legií

Vznik samostatného Československa dne 28. října 1918 představuje jeden z nejvýznamnějších okamžiků českých a slovenských dějin. Vyhlášení nezávislosti bylo výsledkem nejen politického úsilí představitelů zahraničního i domácího odboje, ale také obětí tisíců českých a slovenských bojovníků na všech frontách první světové války. Rozhodující úlohu při prosazení myšlenky samostatného státu tak sehrály především československé legie, které bojovaly po boku dohodových mocností v Rusku, Srbsku, Francii a Itálii, přičemž někteří Češi a Slováci bojovali také v pravidelných jednotkách britské, kanadské či americké armády. Jejich vojenské úspěchy i diplomatický význam přesvědčily spojence o oprávněnosti vzniku samostatného československého státu.

Jako tomu bývalo ve všech konfliktech 18. a 19. století, po skončení války bylo nezbytné ocenit osoby, které se na bezprostředních bojích, v tomto případě za vznik republiky, významně podílely. Nově vzniklý stát proto začal vytvářet vlastní systém státních vyznamenání, ač ve velmi omezené míře a výhradně za účelem vyznamenávání legionářů (Řád bílého lva udělovaný zpravidla zahraničním nositelům nemůžeme do domácího faleristického systému z praktických důvodů příliš zahrnovat). Omezení bylo způsobeno bezprostředním vlivem *Zákona č. 61/1918 Sb.*, kde je uvedeno, že: „*Šlechtictví a řády, jakož i veškerá z nich plynoucí práva se zrušují, rovněž tak tituly, pokud byly udělovány jako pouhá vyznamenání.*“ Již v základu se tedy jednalo o pokrytectví, jelikož legionáři byli reálnou silou a výkladní skříň prvorepublikové propagandy, před kterou bylo možné a žádoucí ohnout jeden ze stěžejních zákonů, který měl přerušit heraldickou a symbolickou návaznost na rakouskouherskou praxi. Proto zákon č. 243/1920 Sb. ze dne 10. dubna 1920 musel stanovit, že zrušení „*nevztahuje se na čestné odznaky zavedené na paměť šťastně skončených bojů za svobodu československého národa nebo jako uznání za zásluhy a vznik a vývoj zřízení samostatného státu československého.*“ Kromě námi sledované Revoluční medaile se do tohoto legionářského portfolia propal Válečný kříž (Československý válečný kříž 1914–1918), Medaile vítězství (Mezispojenecká medaile vítězství) a Řád sokola.

Nemůžeme nezmínit také Medaili Jana Žižky z Trocnova. Formování raného československého faleristického systému provázela řada koncepčních i logistických obtíží, které se plně projeví v kontextu působení československé legie v Rusku. Poté, co několik pokusů o institucionální zřízení samostatného záslužného vyznamenání pro ruské legionáře selhalo, došlo v červenci 1918 k formálnímu založení Československého vojenského řádu „*Za svobodu*“. Tento emancipační krok nicméně skončil pouze ve fázi neuskutečněných výtvarných návrhů a nebyl nikdy dokončen. Ke strukturální revizi původního záměru došlo v říjnu 1918, kdy padlo rozhodnutí doplnit stávající řádovou hierarchii o novou, trojstupňovou distinkci. Kodifikací jejích statut dne 29. října 1918 byla ustavena Medaile Jana Žižky z Trocnova, jež v chronologii československých vyznamenání představuje prokazatelně nejstarší oficiální kus. K faktické materiální realizaci a prvnímu praktickému aktu udílení došlo 3. prosince 1918 v Jekatěrinburgu, kde bylo tímto novým vyznamenáním dekorováno dvaadvacet příslušníků 6. střeleckého pluku

Československá revoluční medaile, avers

Československá revoluční medaile, revers

„Hanáckého“. Celkově však situaci s udílením této medaile nemáme, oproti například Válečnému kříži či Řádu sokola, uspokojivě zdokumentovanou.

Revoluční medaili založil dekretem prezident Československé republiky Tomáš Garrigue Masaryk dne 1. prosince 1918 na památku revolučního boje za samostatnost Československa jako odměnu těm, kteří přispěli k vítěznému zakončení těchto bojů. Udělovala se všem československým dobrovolníkům a občanům, kteří doma organizovali pomoc odboji. Jednalo se tedy o podmíněně nárokové vyznamenání.

Nárok na udělení Československé revoluční medaile měli především příslušníci československých dobrovolnických jednotek, kteří byli řádně evidováni a účastnili se zahraničního odboje. Medaile mohla být udělena také civilním osobám, které se významně zasloužily o politickou, organizační či finanční podporu československého osvobozenického hnutí od počátku první světové války. Podle Věstníku ministerstva národní obrany z roku 1919 je upravena rovněž dědičnost medaile a nošení vyznamenání po padlých příslušnících odboje. V případě úmrtí nositele přecházela medaile na nejbližší rodinné příslušníky jako památka, avšak bez práva jejího veřejného nošení. Současně byly stanoveny podmínky pro odnětí medaile osobám, které se dopustily činů neslučitelných s občanskou ctí nebo byly pravomocně odsouzeny za závažné trestné činy.

Avers medaile tvoří rovnoramenný řecký kříž, jehož ramena se při středu mírně rozšiřují. Ve kříži je aplikována plastická postava jezdce, sedícího na vzepjatém koni. Kůň i jezdec směřují heraldicky vpravo. Jezdec sám hledí do strany, levicí přidržuje hřívu koni, pravicí třímá žerd' praporce, který vlaje

Československá revoluční medaile, miniatura

nad jeho hlavou. Kůň je okřídlen a jeho křídla o čtyřech koncových letkách zaplňují plochy vodorovných ramen kříže. Mezi rameny kříže je na bronzovém hladkém mezikruží aplikován nápis VZHŮRU NA STRÁŽ/SVOBODNÝ NÁRODE.

Na reversu medaile je ve kříži aplikována plastická postava okřídlené ženy, symbolizující svobodu. Žena je oblečena v sukni a její hrud' je obnažena. V rukou drží nad hlavou doprava se stáčející praporek s nápisem ZA SVOBODU a nohama šlape na dva na obě strany se zvedající hady. Křídla ženy jsou trojitá, přičemž poslední jsou zakončena pěti letkami. Na bronzovém mezikruží mezi rameny kříže je nahoře odprava doleva letopočet 1914–1918. Na dolní části jsou pak stylizované ornamenty vavřínových listů.

Medaile je ouškem zavěšena k oválnému prstenci, který je tvořen převázaným stylizovaným lipovým věncem. Prstencem je pak provlečena stuha. Stuha je červená, 38–41 mm široká s bílým pruhem uprostřed. Tento bílý pruh je po obou svých stranách lemován modrým proučkem. Medaile je ražena z bronzu, dle varianty s různým barevným tónováním odstínu a má průměr 41–43 mm na šířku a 47 mm na výšku, včetně ouška na horním okraji. Výška medaile včetně oválného prstencového závěsu činí 62,5 mm. Oválný prsteneček má rozměr 20 x 24. Ve Francii ražené medaile mají o něco menší průměr a jsou signovány monogramem AB.

Autorem výtvarného návrhu medaile byl francouzský sochař a malíř Antoine Bourdelle, dekret k medaili navrhoval český malíř, grafik a ilustrátor František Kupka.

Vzorem pro praktické nošení a úpravu Revoluční medaile byla francouzská tradice, zejména Médaille Coloniale (Koloniální medaile). Dle zažitých francouzských praxí štítků s bojišti či specializacemi nositele toho či onoho vyznamenání měla Československá revoluční medaile zavedených 10 štítků oficiálně a jeden neoficiálně. Pro první příslušníky čs. legie v Rusku, sdružených do České družiny, byl zaveden štítek s nápisem „ČD“, zatímco legionáři sloužící zpočátku ve francouzské Cizinecké legii nosili štítek „LE“ (*Légion étrangère*). Pro příslušníky československé legie v Rusku byly podle bojišť zavedeny štítky ZBOROV, BACHMAČ a SIBIŘ, které připomínaly nejvýznamnější bojiště a operační prostory ruských legií. Legionářům sloužícím ve Francii náležely štítky ALSACE, ARGONNE a později v legionářském prostředí méně často využívané, avšak nikdy oficiálně nezavedený štítek PERONNE. Nejedná se však o s chybou vyvedený odkaz na slavnou bitvu u Terronu, ale na účast československých vojáků v bojích Stodenní ofenzivy, která probíhala od srpna do listopadu 1918. Péronne je pak francouzskou obcí v departementu Somme v regionu Hauts-de-France a s ofenzivou je tato obec bezprostředně spjata. Pro příslušníky československých jednotek bojujících v Itálii byly zavedeny štítky DOSS'ALTO a PIAVE, připomínající významné střety na italské frontě. Dobrovolníkům v řadách srbské armády byl určen jednoduchý štítek s písmenem S. Kromě bojišť se na stuhu Revoluční medaile umísťují prosté štítky s číslicemi, které označují jednotlivé pluky legií. V závislosti na tom, kam byl daný legionář přemístován, se tak na stuze kromě jednoho kusu mohou vyskytovat rozličné kombinace těchto štítků.

Pokud nebyl nositel Revoluční medaile nikdy vyznamenán Československým válečným křížem, mohla se na stuze vyskytovat kromě štítků také lipová ratolest jako označení pochvaly v armádním rozkaze či lipový lístek jako pochvala v rozkaze armádního sboru nebo divize.

Československá revoluční medaile neplnila pouze funkci vojenského ocenění. Stala se jedním ze symbolů nově vzniklé československé armády, připomínkou odvahy legionářů a důkazem uznání jejich mimořádných zásluh. Její význam přesahoval samotnou vojenskou službu, protože představovala poděkování všem, kteří obětovali svůj život, zdraví nebo osobní svobodu ve prospěch národní samostatnosti. Ani zde se však prvorepubliková administrativa neukázala v tom nejlepším světle. Bývá dobrým zvykem v evropské faleristice, že vyznamenání je oceněním za již vykonané zásluhy a laureát již nemusí, kromě drobných byrokratických peripetií, vykonávat nic navíc. Ačkoliv všichni českoslovenští legionáři i příslušníci měli na tuto medaili právně nárok, její vydání in natura bylo podmíněno finanční úhradou. Například z dopisu zaslání MNO nadporučíku italských legií Františku Havlátkovi vyplývá, že za Revoluční medaili s dekretem, avšak bez etue (!) má jmenovaný zaplatit 10 Kč. Není bez zajímavosti, že ve stejném dopisu je nadporučíku Havlátkovi oznámeno, že mu byla zaslána italská medaile „Fattiche di guerra“ s dekretem (Italská pamětní medaile na válku 1915–1918), přičemž má však uhradit expediční výlohy.

Oproti legionářům, u nichž byly zásluhy nezpochybnitelné, doložitelné a všeobecně přijímané, se problémy začaly vyskytovat mezi domácím odbojem a nebojovým zahraničním odbojem. Začalo se vyskytovat velké množství úředních stížností na nedocenené zásluhy, a to ze strany jednotlivců i kolektivů.

V našem prostředí se též jako pravidlo vžila přímá úměra, že čím pochybnější byla daná zásluha, tím hlasitější bylo volání po jejím ocenění. To se nevyhnulo ani skupině, kterou známe pod názvem Maffie. I přes výslovnou žádost Přemysla Šámala nebyl členům Maffie udělen Masarykem vlastnoručně podepsaný diplom, ale teprve až v roce 1925 byli hromadně oceněni formou Revoluční medaile (zřejmě dokonce, oproti běžným bojovníkům za svobodu, i bez nutnosti platit). Využitím Československé revoluční medaile bylo navíc udělení předáno do kompetence ministra národní obrany, jehož ministerstvo mělo vydávání medailí na starosti, což mohlo přispět k zamezení hlasů o tom, že Masaryk v rámci nejvyšších pater domácího a zahraničního odboje vyznamenal pouze „svoje lidi“.

Oficiálně tedy československá administrativa vyznamenání z „legionářského“ portfolia udělovala jen legionářům či odbojářům, to však bylo porušeno ještě v roce 1918, kdy se například Československý válečný kříž začal udělovat v rámci bojů na Těšínsku a na Slovensku. Nadto také nebylo striktně vymezeno, kdo může tato vyznamenání dostat, a tak se ještě v roce 1937 v *Rukověti branné výchovy* setkáváme s tvrzením, že medaile (včetně dalších) se uděluje příslušníkům čs. branné moci. Již o pár odstavců dále se však setkáme s tvrzením, která to předchází popírá: „Československá revoluční medaile byla (!) udělena všem dobrovolcům československé revoluční armády. Mimo to může být udělena čs. občanům a občanům spojeneckých a spřátelených států za vynikající vojenskou, politickou a organizační činnost v prospěch československé samostatnosti“. Brožura s názvem *Co máme vědět o naší armádě* od Cyrila Sládka z roku 1938 zmiňuje již pouze to, že „...byla udělena všem dobrovolcům čs. armády revoluční“.

Z tohoto tvrzení tedy logicky vyplývá, že se již v této době neuděluje. Obecně se s těmito ambivalentními tvrzeními v prvorepublikových zdrojích setkáváme, jelikož schizofrenní pojetí významu faleristiky přehledné a uspořádané praxi příliš nenásvědčovalo.

Československá revoluční medaile mohla být propůjčena také osobám jiných národností, které se významným způsobem zasloužily o československý zahraniční odboj a vznik samostatného státu. Dokladem této skutečnosti je příběh estonské zdravotní sestry Magdy Remelgas, příslušnice Ruského červeného kříže. Do služeb československých legií vstoupila v červnu 1918 v Čeljabinsku, kde byla přidělena k Československé vojenské nemocnici č. 1. Působila na chirurgickém oddělení jako instrumentářka a současně se podílela na ošetřování raněných legionářů. Ve vzpomínkách současníků je popisována jako obětavá, svědomitá a mimořádně pracovitá zdravotnice, která se vyznačovala klidným vystupováním, pečlivostí a spravedlivým přístupem ke všem pacientům bez rozdílu. Díky svému profesionálnímu přístupu si získala respekt nejen mezi raněnými vojáky, ale také mezi jejich veliteli a ostatním zdravotnickým personálem. Ve službách československých legií

Dekret k Revoluční medaili npor. Františka Havlátko
(soukromá sbírka)

setrvala až do jejich odchodu z Ruska a následně se s legionáři vrátila do nově vzniklého Československa. Její zásluhy ocenil československý stát udělením Československé revoluční medaile, čímž vyjádřil uznání za její významný podíl na činnosti zahraničního vojska. Udělování medaile zahraničním občanům zároveň odráželo snahu Československé republiky ocenit podporu, kterou její osvobozenec získal od příslušníků spojeneckých a spřátelených národů. Tento přístup konečkonců odpovídal i podmínkám, kvůli nimž byl nakonec zaveden československý Řád bílého lva. Podobně

dle archivního katalogu Vojenského historického archivu intervenoval Vojta Beneš ve prospěch čechoamerického podnikatele Karla Bernreitera. Ten žil dlouhodobě v Clevelandu, byl tamním členem Sokola a významným mužem, který diplomatickými prostředky usiloval o vznik samostatného Československa. Od roku 1916 působil také jako předseda Českého národního sdružení v rámci Čs. komitétu zahraničního.

Z několika zdrojů mlhavě vyplývá, že Československá revoluční medaile mohla být udělena také kolektivu. To však máme spolehlivě dosvědčeno v roce 1928 během národní pouti do Francie, kdy 22. září navštívila část výpravy Cognac. Delegaci vedl generál Šidlík, který po důstojných pietních aktech odevzdal městu námi sledovanou Československou revoluční medaili. Tak se stalo i následující den 23. září, kdy navštívila jiná část československé výpravy Jarnac, další část výpravy vedená generálem Klecandou navštívila Bayonne a učinila tak i tam.

Je nasnadě říci, že československá administrativa příliš nepřála důstojníkům bývalé rakouskouherské armády, kteří přešli do služby v novém státě. Chabé připomínání těchto osobností i jejich mizivé vyznamenávání

Příklady štítků čs. legie na Rusi aplikovaných na medaili (Muzeum čs. legií)

Štítky odkazující na nasazení na západní frontě (soukromá sbírka)

jen poukazuje na neschopnost státu spoluutvářet národní identitu na bázi nepřetržitých tradic. Této nespravedlnosti si však všimli již tehdejší pozorovatelé. V listu *Naše záloha* se v roce 1936 na straně 93 píše, že: „Dále by bylo velice žádoucí, aby byla čs. revoluční medaile udělována v míře daleko větší, než se dosud stalo činitelům domácího odboje a čs. vojákům v býv. rak.-uh. armádě, všude tam, kde jest prokázáno, že skutečně pracovali k poškození býv. Rakouska-Uherska a přispěli k naší samostatnosti. Na konec bylo by možno přikročit ke zřízení „Ozdnaku za věrnou službu“. Jedinou potíží, na niž zřízení nových vyznamenání a rozšíření řádu Bílého lva i na naše příslušníky naráží, je nevůle některých politických stran a jejich neupřímný poměr k státu. Tato opatření přičítá se totiž našim ústavním zákonům, a proto k jejich uvedení v život je třeba změny těchto ústavních zákonů. To znamená, že schválení těchto opatření vyžaduje třípětinové většiny posl. sněmovny i senátu, t. j. souhlas 180 poslanců a 90 senátorů. Armáda a veřejnost musí tu vykonat na zákonodárné sbory takový tlak, že se mu nikdo neodváží postaviti na odpor. Jde tu o věc velikého dosahu, o veliké a nezbytné doplnění mravního arsenálu státu i národa.“

Doražba Československé revoluční medaile probíhala celá 30. léta, a dokonce ještě v období let 1945–1950. Drtivě většinou nárokových nositelů však medaile byla (pokud ovšem byli ochotni zaplatit) doručena již v průběhu let 1919–1930. Pařížské ražby, stoprocentně rozeznatelné podle signatury na aversu, se pak staly vzorem pro místní klenotnické dílny. Pro Československou revoluční medaili předpokládáme, že výrobu zajišťovala firma Karnet a Kyselý v Praze. Rudolf Karnet byl mimo jiné autorem výtvarného návrhu Řádu bílého lva, který byl po finálních úpravách Vojtěcha Hynaise schválen. V poválečné éře můžeme skrze zájem o nositelské kopie různých vyznamenání nyní již i pro druhý národní odboj předpokládat, že ty nejpozdější a také nejhůře zpracované duté ražby Československé revoluční medaile zajišťovala firma Johanna Zinedera ve Vrchoslavicích.

Během socialistického období se mnoho československých legionářů, kteří zasvětili svůj život službě vlasti, prvorepublikové armádě nebo zahraničnímu odboji, stalo terčem komunistických represí. Přestože se významně podíleli na vzniku samostatného Československa a mnozí z nich bojovali za jeho svobodu během první i druhé světové války, po únoru 1948 byli novým režimem považováni za politicky nespolehlivé. Komunistická moc je často označovala za představitele „buržoazní“ republiky nebo za odpůrce socialistického zřízení. Řada legionářů byla nucena opustit armádu, přišla o zaměstnání, byla zbavena vojenských hodností a vyznamenání nebo čelila vykonstruovaným soudním procesům. Někteří skončili na popravišti, někteří ve vězení či v pracovních táborech, jiní byli vystaveni dlouhodobému týrání, sledování a diskriminaci, která zasáhla také jejich rodinné příslušníky. Jejich zásluhy o vznik a obranu československého státu byly záměrně zamlčovány nebo překrucovány a teprve v polovině 60. let byla provedena částečná náprava. Prezident ČSSR Ludvík Svoboda dokonce vymohl vyznamenání mnoha legionářů československou medailí Za zásluhy o obranu vlasti, oproti honosným řádům (Řád rudé zástavy, Řád rudé hvězdy) pro československé rudoarmějce, příslušníky interbrigád nebo pro zahraniční vojáky z let 1939–1945 se však jednalo o výsměch. Zmíněnou medaili totiž dostávali například příslušníci SNB nebo důstojníci ČSLA za dlouholetou službu. Nejednalo se tedy o nijak závratné prestižní vyznamenání.

Československá revoluční medaile tedy představuje významné svědectví snahy nově vzniklého československého státu ocenit zásluhy těch, kteří se podíleli na jeho vzniku. Nešlo

pouze o vojenské vyznamenání, ale také o obecný a jednotný symbol domácího i zahraničního odboje a dalších osob, které přispěly k dosažení samostatnosti Československa. Nehledě na svou symbolickou hodnotu však medaile odráží i řadu rozporů a paradoxů tehdejšího systému oceňování, zejména nejednotná a schizofrenní pravidla, administrativní komplikace či finanční spoluúčast samotných vyznamenaných. Tyto paradoxy se pak promítají do fungování československé faleristiky obecně a vyvrcholí v průběhu pozdního socialismu zahlcením oceňovacího systému nestátními dekoracemi a jejich uměleckou i řemeslnou degradací.

Historie Československé revoluční medaile zároveň ukazuje proměny vztahu československého státu k vlastním tradicím a hrdinům. Zatímco v období první republiky byla důležitým symbolem legionářského odkazu, po roce 1948 byly zásluhy mnoha jejich nositelů záměrně potlačovány nebo zpochybňovány. Přesto si medaile dodnes uchovává čestné místo v československé faleristice, a to jako připomínka boje za svobodu a samostatnost, stejně jako ukázka zahraničních vzorů, ze kterých mladý oceňovací systém vzniknuvší republiky bohatě čerpal.

SEZNAM LITERATURY

BINET, P.: La Médaille coloniale. Guide du collectionneur, Summertown 2010.

GROWKA, K.: Státní vyznamenání (od roku 1918).

In: K. Schelle – J. Tauchen (eds.): Encyklopedie českých právních dějin. XVI. svazek, Plzeň – Ostrava 2019, s. 354–363, příloha s. 885–890.

HAIMANN, P.: Slovník autorů a zhotovitelů mincí, medailí, plaket, vyznamenání a odznaků, Praha 2006.

HÁLEK, J.: Koncept Maffie jako státotvorné komponenty v kolektivní paměti meziválečné československé společnosti, in: Studia historica Brunensia. 2017, č. 64/ 2, s. 23–43.

KOLEKTIV AUTORŮ: Slovník prvního československého odboje 1914–18, Praha 1993.

Naše záloha – List čs. bojovníků za světové války a příslušníků čs. armády v záloze, 1936/2.

LOBKOWICZ, F.: Encyklopedie řádů a vyznamenání, Praha 1995.

MACHÁČEK, V. – AMORT, V.: Československé řády a vyznamenání. Praha: Naše vojsko, 1964.

MĚŘÍČKA, V.: Československá vyznamenání 1918–1938, I. díl, Hradec Králové 1973.

MĚŘÍČKA, V.: Faleristik: Ein Buch über Ordenskunde, Praha 1976.

MĚŘÍČKA, V.: Orden und Auszeichnungen, Praha 1969.

NOVOTNÝ, V. – SUKENÍK, L.: Československá vyznamenání, díl I.: 1918–1948, Praha 1997.

PREININGER, L.: Československá legie ve Francii, Praha 1930.

PULEC, V.: Československá státní vyznamenání, státní čestná uznání a ceny, Praha 1980.

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, Praha 1918–1939.

SCHWARZENBERG, K. F.: Heraldika, Praha 1992.

SVOBODA, Z.: Československá státní a vojenská symbolika, Praha 1991.

ŠTÍBR, J.: Československé řády a vyznamenání 1918–1948, Litoměřice 1990.

Věstník čs. ministerstva národní obrany, Praha 1919.

Dajan Murzin a 1. čs. partyzánská jednotka Jana Žižky ve Vsetíně
(Wikimedia Commons)

Partyzánský oddíl zvláštního určení Luč

Mgr. Adéla Zelenková,
Katolická teologická fakulta UK

Oddíl zvláštního určení Luč patří k méně známým sovětským desantům, především kvůli skutečnosti, že se jednalo o menší, a navíc neúspěšný výsadek. Oddíl Luč nebyl zdaleka jediným neúspěšným paradesantem působícím v českých zemích, nicméně okolnosti jeho zániku patří k zajímavým a zřejmě nikdy nevyřešitelným problémům.

Oddíl zvláštního určení Luč byl vycvičen v rámci NKVD a operačně podléhal štábu při válečné radě IV. ukrajinského frontu. Skupina byla sestavena na přelomu léta a podzimu 1944 v Kyjevě. Členy výsadku byli sovětské důstojníci se zkušenostmi s ilegální činností. Velitelem výsadku Luč byl kapitán RKKa Anatolij Ivanovič Kalinskij, krycím jménem Kalinov (*15. prosince 1920). V dubnu 1943 vstoupil do partyzánského tábora a posléze se stal velitelem družstva v oddílu Stalin. Po spojení partyzánského svazku s RKKa byl Kalinskij odvelen do týlu a na sklonku srpna povolán Ukrajinským štábem partyzánského hnutí do Kyjeva absolvovat speciální výcvik pro vysazení v protektorátu.

Funkci politického komisaře skupiny zastával major RKKa Bronislav Ivanovič Bašinskij (*1. srpna 1918). Bašinskij měl výborné předpoklady pro zařazení do skupiny pro zvláštní určení, a to především díky svým bohatým zkušenostem v rámci bojů v partyzánských svazcích Sydira Artěmovyče Kovpaka a Ivana Alexandroviče Chitričenka. Dalším členem

skupiny Luč s četnými bojovými zkušenostmi byl nadporučík RKKa Nikolaj Jevdokimovič Zubčenko (*2. ledna 1925). Ačkoliv se Zubčenko nemohl kvůli svému zdravotnímu stavu stát důstojníkem z povolání, aktivně se zapojoval do ilegální činnosti a později vstoupil do partyzánského svazku Ivana Chitričenka. Za své bojové zásluhy byl několikrát vyznamenán. Po spojení partyzánského svazku s RKKa roku 1944 odešel Zubčenko kvůli zhoršujícímu se zdravotnímu stavu do rodné vesnice. Záhy ale obdržel obsílku Výboru státní bezpečnosti města Kyjeva a byl zařazen do přípravného kurzu pro speciální činnost v hlubokém týlu nepřítele. Skupina byla pro usnadnění komunikace v cizím prostředí doplněna o Němce Rudolfa Tschunka (*7. února 1905). Tschunko se jako příslušník německé armády účastnil bojů na východní frontě. Po upadnutí do sovětského zajetí působil jako tlumočnický a díky svým protinacistickým názorům byl přijat do RKKa. Členy sedmičlenného výsadku byli dále kapitán RKKa Oleg Kramarenko (*25. července 1909), radista Dmitrij Antonovič Žirko a zdravotnice Naděžda Pavlovna Jermakovová. Na území protektorátu měl oddíl Luč plnit především zpravodajské a diverzní úkoly. Skupině byl přidělen důležitý operační prostor v okolí Brna. Podle původního plánu měla být skupina vysazena v blízkosti Liptálu v dnešním Zlínském kraji. Do přikázaného operačního prostoru se měli výsadkáři přesunout pěšky.

Pomník vojákům Rudé armády, Osiky (Spolek pro vojenská pietní místa)

K historii oddílu Luč v podstatě neexistují žádné archivní dokumenty. K dispozici máme pouze svědectví přímých účastníků, nicméně zdokumentovaná pro přiznávání osvědčení o odbojové činnosti se značným časovým odstupem od popisovaných událostí. Krátké historii oddílu zvláštního určení Luč se nejvíce věnoval historik Zdeněk Jelínek ve své práci o desantu Zarevo. Vzhledem ke skutečnosti, že existence oddílu Luč trvala takřka tři měsíce, je vhodné stručně shrnout působení výsadku na území protektorátu.

Od počátku operace byl oddíl nucen potýkat se s nejrůznějšími komplikacemi. Kvůli snaze nevzbudit pozornost bezpečnostního aparátu bylo rozhodnuto vysadit desant dál od prostoru určené dislokace. Výsadbáři měli poté pokračovat podle plánu pěšky. Parašutisté i vysazený materiál byli ale kvůli silnému větru rozptýleni po okolí. Oleg Kramarenko a Rudolf Tschunko dopadli asi 3 km od zbytku skupiny a při dopadu oba muži utrpěli zranění nohou vyžadující odbornou lékařskou pomoc. Zdravotnice Naděžda Jermakovová byla větrem zanesena až k řece Bečvě nedaleko Jablůnky. Podle svědectví se Jermakovové po třech dnech podařilo najít pomoc u místních pasekářů. Úplné zotavení zdravotnice trvalo další dva týdny. Kromě rozptýlených členů nebyly dlouhou dobu k nalezení dva vaky se samopaly, minami, termitovými náložemi a radiostanicí. Opětovné nalezení zbraní bylo pro výsadbáře klíčové. V případě objevení materiálu nacistickým aparátem by byly podniknuty pátrací a odvetné akce.

Personálně oslabená skupina by se navíc pohybovala v neznámém nepřátelském prostředí nedostatečně ozbrojená a bez spojení s nadřízeným štábem. Po seskoku některý z parašutistů, pravděpodobně Anatolij Kalinskij, vystřelil světlici a upozornil na výsadek členy domácí odbojové skupiny, tzv. liptálských partyzánů. Společnými silami se mužům podařilo vypátrat zbytek členů výsadku. V tuto dobu byla stále ne-zvěstná zdravotnice Naděžda Jermakovová. Dodatečně se

liptálským partyzánům podařilo nalézt i vaky se zbraněmi a poškozenou radiostanicí. Kvůli zranění dvou členů skupiny a nemožnosti navázat spojení s nadřízeným štábem nebylo v nejbližší době možné uskutečnit plánovaný přesun do okolí Brna. O přistání parašutistů byl liptálskými partyzány informován tehdejší velitel 1. čs. partyzánské brigády Jana Žižky kapitán RKKa Dajan Bajanovič Murzin. Nechtěně získaný čas byl velitelem Kalinovem využit pro navázání spojení a možné spolupráce s Dajanem Murzinem. Schůzka zástupců obou partyzánských skupin byla naplánována na 23. prosince 1944 asi ve 4 hodiny ráno. Jak již bylo naznačeno výše, o konkrétním obsahu rozhovoru nejsou k dispozici žádné autentické zprávy. Jednání podle svědectví trvalo několik hodin. Schůzka byla přerušena náhlým útokem příslušníků protipartyzánského oddílu nacistické branné policie. Není známo, kým byli partyzáni prozrazeni. Přítomným mužům se podařilo uniknout, nicméně za cenu ztráty uloženého materiálu. Útočníci žádné ztráty neutrpěli.

Po přestřelce zůstal nezvěstný politický komisař oddílu Luč Bronislav Bašinskij. Pátrání po zmizelém Bašinském bylo neúspěšné s vysvětlením, že major padl v boji a jeho tělo bylo odvezeno nepřítelem. Bašinskij byl během přestřelky těžce raněn do nohou a pánve. Raněnému se patrně podařilo utéct do lesní houštiny ještě v průběhu boje. Bašinskij byl nucen, aby neumrzl, plazit se tři dny, dokud se mu nepodařilo získat pomoc u místního hajného Štěpána Vítka. Vítkem byla upozorněna liptálská skupina a pro Bašinského byla vyslána skupina partyzánů. Raněný byl přenesen do nedaleké lesní chaty. I přes veškeré snažení se Bašinského stav nezlepšoval, k léčbě nebylo k dispozici dostatek odborných sil ani prostředků a bylo záhodno raněného převést do nemocnice. Velice riskantní převoz byl zorganizován za pomoci odbojářů z organizace Naše pravda. Akce byla rychle a bez větších problémů uskutečněna. Bašinskij byl převezen do Zlína, kde měl být ošetřen spolehlivými lékaři. Navzdory důkladné lékařské péči byla Bašinského zranění neslučitelná s životem. U raněného byly zjištěny zhnisané průstřely páteře, stehů a chodidel, těžká otrava krve, zápal plic a hnisavá angína. Bronislav Bašinskij zemřel několik hodin po převozu na následky zranění 3. nebo 4. ledna 1945. Tělo zemřelého nebylo možné kvůli zmrzlé půdě pohřbit, prozatím bylo uloženo v dece do sněhové závěje. Ostatky majora byly pochovány až po týdně po polevení mrazů. V létě 1946 byly Bašinského ostatky exhumovány a přeneseny na hřbitov vojáků Rudé armády ve Frýdku-Místku.

Velitel Kalinskij vzhledem k excesům z Vánoc 1944 a hrozcí odvetné protipartyzánské akci vyhodnotil setrvání v oblasti za nebezpečné a vydal rozhodnutí opustit prostor. Ale ranění Kramarenko a Tschunko v tuto dobu ještě nebyli plně zotaveni. Není známo, jaké rozkazy dostali indisponovaní partyzáni od svého velitele. V úvahu přichází dvě možnosti. Ranění se měli po vyléčení vydat za skupinou do určeného operačního prostoru, nebo se začlenit do místní odbojové organizace. Vzhledem ke komplikacím provázejícím oddíl Luč již od počátků své existence na nepřátelském území a nejistotě ohledně případných změnách přesunu skupiny, se jeví pravděpodobnější druhá varianta rozkazu. Skupina Luč opustila liptálskou oblast 12. ledna 1945. Zároveň byla velitelem Kalinovem domluvena poslední schůzka s Dajanem Murzinem. Jako ve výše zmíněných případech nemáme k dispozici autentický záznam průběhu porady. Nicméně podle některých svědectví proběhla mezi veliteli ostřejší výměna názorů. Problematickými požadavky Murzina bylo začlenění Naděždy Jermakovové

Hroby vojáků Rudé armády, Frýdek-Místek (SVPM)

do svazku brigády Jana Žižky, skupina byla v tuto dobu bez lékaře a jako další argument bylo uváděno Murzinovo vlastní zranění vyžadující odbornou péči, a předání jedné radiostanice oddílu Luč. Murzinova argumentace musela být přesvědčivá, v obou případech bylo údajně Kalinským vyhověno. Jako odškodnění obdržel velitel oddílu Luč 50 tisíc K.

V případě předání radiostanice skupiny Luč narážíme na určité nesrovnalosti. Pokud by velitel přistoupil k předání, oddíl by musel logicky disponovat od počátku vysazení dvěma přístroji. Není pravděpodobné, že by se silně personálně oslabený oddíl dobrovolně odpojil od spojení s nadřízeným štábem. Zároveň víme, že se oddíl po vysazení nemohl spojit se štábem kvůli poškození radiostanice. V daném případě by bylo logické využít pro navázání spojení druhý přístroj. Můžeme se tedy domnívat, že skupina Luč disponovala od počátku pouze jednou radiostanicí a tu patrně z pochopitelných důvodů nevydala, byť její předání bylo jedním z bodů jednání s velitelem Murzinem.

Po schválení uvolnění zdravotnice pokračovalo torzo oddílu směrem k Brnu. Z původního výsadku zbyli pouze tři muži, Anatolij Kalinskij, Nikolaj Zubčenko a radista Dmitrij Žirko. Skupina byla doprovázena ještě čtyřmi místními odbojáři. Cestou k Brnu se ke skupině chtěl údajně připojit neznámý počet uprchlých sovětských válečných zajatců. K oddílu Luč se patrně přidal pouze Arkadij Alexejevič Radajev, z celé skupiny vojáků jediný známý jménem. Skupina Luč dále postupovala na Otrokovice a Kojetín, překročila železniční trať Nezamyslice–Olomouc a Brno–Přerov a směřovala dále na Dražanskou vrchovinu. Skupina doposud prováděla, nebo se pokoušela provádět, pouze zpravodajskou činnost. Z pochopitelných důvodů, jako například zranění členů či nutnosti rychlého přesunu, nebyly ve větší míře prováděny diverzní akce. Kalinského obavy ohledně bezpečnosti setrvávání v okolí Liptálu se ukázaly jako oprávněné. Úkryt zraněných

partyzánů Kramarenka a Tschunka byl prozrazen a 17. ledna 1945 byli výsadkáři zajati. Muži byli nejprve vězněni ve Zlíně, odtud převezeni 27. ledna do Kounicových kolejí v Brně. Následně byli partyzáni spolu s dalšími vězni transportováni 11. dubna do pracovní výchovného tábora v Mirošově, kde byli posléze osvobozeni americkou armádou. Kramarenko a Tschunko byli zřejmě zachráněni nejen díky blízcímu se konci války, ale i skutečnosti, že se jednalo o parašutisty. Pozatýkáni členové výsadků byli zpravidla šetřeni pro případné využití ke spolupráci v potírání jiných desantů.

Dalším cílem skupiny Luč byla obec Dlouhá Lhota v okrese Blansko. Pro místní odbojáře doprovázející sovětské výsadkáře představovala obec známé prostředí a partyzáni byli místními dobře přijati. Záhy po příchodu do Dlouhé Lhoty bylo nutné zorganizovat a naplánovat přijetí výsadku zbraní a rovněž nových výsadkářů. Jak jsme již několikrát zmínili, oddíl Luč byl velice personálně oslaben. Určitou satisfakcí bylo přijetí domácích partyzánů do svých řad. Užitečnost českých partyzánů tkvěla především ve znalosti místního prostředí, fungování represivních složek a v neposlední řadě jazyka. Nicméně se nejednalo o profesionálně vycvičené výsadkáře s dostatečnými bojovými zkušenostmi. Pro přijetí shozu většího množství materiálu bylo nutné využít větší počet osob k jeho rychlému odklizení. Členů Luče byl na danou akci nedostatek. Velitel Kalinskij měl v úmyslu spojit se s oddílem Jermak, který v okolí operoval, a požádat o pomoc při zajišťování a přijetí shozu. Kalinským byla 15. nebo 16. února vyslána rozvědka směrem k obci Osiky, kde se měli jermakovci údajně zdržovat. Po příchodu partyzánů do Osik 17. února byl navázán kontakt se skupinou Jermak, následně byla domluvena schůzka velitelů. První schůzka byla neuskutečněna z důvodu nedodržení stanovených podmínek ze strany jermakovců. Druhá schůzka velitelů byla domluvena na týž den večer. Podle rozhodnutí se z obou skupin měli dostavit pouze dva neozbrojení muži. V řadách Jermaka

Hrob majora Bronislava Bašinského (SVP)

panovalo podezření ze zrad, výsadkáři ze skupiny Luč byli považováni za Němce nebo vlasovce. Podle dohody se někdy kolem 19. hodiny vypravil velitel Anatolij Kalinskij v doprovodu Nikolaje Zubčenka do předem určeného stavení. Ze strany Jermaka byl vyslán Jakov Kirilovič Kolomijec s dalším jménem neznámým partyzánem. Obě dvojice byly zajišťovány členy skupin ukrytými v sousedních budovách. O průběhu schůzky opět nemáme k dispozici bližší informace, následný sled informací byl Zdeňkem Jelínkem označen jako „nešťastná souhra náhod“. V danou dobu se v Osikách pohyboval blíže neznámý uprchlý sovětský válečný zajatec hledající spojení s partyzány. Dotyčným byl narušen průběh schůzky, přítomnost třetí osoby byla ze strany Jakova Kolomijce považována za porušení dohody a za zradu. Trojice mužů byla smetena dávkou ze samopalu. Při prohlídce mrtvých, při níž byla nalezena originální sovětská pověření a zpravodajské údaje, uznali jermakovci chybu. Doklady a zpravodajské materiály byly zabítým odebrány. Majitelem usedlosti byla událost, v pozměněné formě, nahlášena na četnické stanici v Lomnici. Případ byl dále předán brněnskému gestapu. Po ohledání byla těla mrtvých převezena do Brna a zde posléze zpopelněna v krematoriu.

Po nešťastných událostech zbyl z původního jádra skupiny pouze radista Dmitrij Žirko, který po smrti kapitána Kalinského převzal velení oddílu. Skupina Luč se opět nacházela ve velice obtížné situaci. O tragédii byla podána zpráva nadřízenému partyzánskému štábu, kvůli nedostatku baterií po skončení dané relace vysílačka přestala fungovat. Nadřízeným štábem byla posouzena vážnost situace, po zvážení možností bylo nařízeno oddílu Zarevo, operujícímu v tuto dobu ve Žďárských

vrších, převzít do svých řad přeživší členy výsadku Luč. Patrně v noci na 14. nebo 15. března obdržel velitel Zareva kapitán Pavel Fjodorov rozkaz ujmout se vedení výsadku Luč. Zbytek skupiny Luč se setkal s náčelníkem oddílu Zarevo Vladimírem Kadlecem 23. března. V mezičase byl partyzány z oddílu Zarevo navázán kontakt s jermakovci a bylo podniknuto bližší zkoumání okolností smrti tří sovětských vojáků. Vyšetřování nepřineslo bližší osvětlení tragických událostí. Partyzáni z oddílu Luč splynuli se Zarevem a zůstali jeho součástí až do konce války. Události v Osikách patří k nejtragičtějším událostem v historii partyzánského hnutí v českých zemích, byť se nejedná o příliš známý případ. Okolnosti zániku patrně zůstanou vzhledem k neúplným svědectvím navždy nevyřešené. Nicméně by podle dostupných informací neměla být podceněna problematická role zástupců oddílu Jermak.

SEZNAM LITERATURY:

BUBENÍČKOVÁ, Růžena, KUBÁTOVÁ, Ludmila, MALÁ, Irena: *Tábory utrpení a smrti*. Svoboda, Praha 1969.

ČERNÝ, Vladimír. *Protipartyzánské operace na Moravě v letech 1944–1945* [online], Brno 2006 [cit. 2026-07-10]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/16005/ff_d/Kopie_2_PROTIPARTYZANSKE_OPERACE_NACISTICKEHO_BEZPECNOSTNIHO_.pdf. Disertační práce, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. doc. PhDr. Vladimír Goněc, CSc.

GREGOR, Jaroslav. *Vzpomínáme na Mirošov: památník osvobozených politických vězňů koncentračního tábora v Mirošově u Rokycan*. V Brně: Novela, 1946.

HROŠOVÁ, Marie. *Na každém kroku boj: historie 1. československé partyzánské brigády Jana Žižky (srpen 1944–květen 1945)*. Vsetín: Český svaz bojovníků za svobodu, Sdružení domácího odboje a partyzánů, Historická skupina 1. čs. partyzánské brigády Jana Žižky, 2012.

JELÍNEK, Zdeněk. *Partyzánský oddíl zvláštního určení Zarevo*. Kolín: OV ČSPB, 1988.

KOPEČEK, Pavel. *Odbojové hnutí na střední Moravě v letech 1939–1945: v kontextu protifašistické rezistence v protektorátu Čechy a Morava a v Evropě ovládané nacistickým Německem*. Praha: EPOCH, 2023.

SLÁDEK, Oldřich. *Ve znamení smrtihlava: Nacistický protipartyzánský aparát v letech 1944–1945*. Dokumenty. Praha: Naše vojsko, 1991.

ŽAMPACH, Vojtěch. *Partyzánské portréty*. Brno: Blok, 1980.

SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ:

Память народа. [cit. 2026-07-10].

Dostupné z: <https://pamyat-naroda.ru/>.

Časopis Legionářský směr navazuje na stejnojmenný titul vydávaný Československou obcí legionářskou ve 20. letech minulého století jako týdeník, posléze měsíčník. Jeho hlavním posláním je prezentovat rozsáhlou a různorodou činnost Československé obce legionářské, připomínat odkaz zakladatelů samostatného československého státu a zejména pak ideje boje za svébytnost, svobodu a demokracii v době vzniku samostatného státu, za druhé světové války i v novodobé historii. Časopis je určen pro členy Československé obce legionářské, válečné veterány, sympatizanty a také širokou veřejnost, kterou zajímá tato problematika.

VYDAVATEL: Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2, www.csol.cz, tel.: +420 224 266 235, fax: +420 224 266 274, e-mail: sekretariat@csol.cz ŠÉFREDAKTOR: Jiří Filip, tel.: +420 734 315 634, e-mail: tajemnik@csol.cz EDITOR: Marcela Volfová, e-mail: volfova@csol.cz GRAFICKÁ ÚPRAVA, TISK A DISTRIBUCE: Vydavatelství MAC, spol. s r.o.,

Na Spojce 968/7, 101 00 Praha 10 - Vršovice ADRESA REDAKCE: Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2 UZÁVĚRKA ČÍSLA: 14. srpna 2026, EVIDENČNÍ ČÍSLO: MK ČR E 20912, Elektronickou podobu Legionářského směru naleznete na: www.csol.cz v rubrice Projekty.

Sbírka na podporu výpravné knihy

Za obzorem republika

Podpořte vydání unikátní knihy o návratu československých legionářů z Vladivostoku domů v letech 1919–1920. Výpravná publikace formátu A4 na více než 700 stranách přináší nejen historii všech 36 oficiálních lodních transportů, ale také zážitky samotných legionářů z plavby kolem světa, popis příprav na dlouhou cestu i přivítání transportů ve vlasti či stručné medailonky velitelů transportů. K tomu více

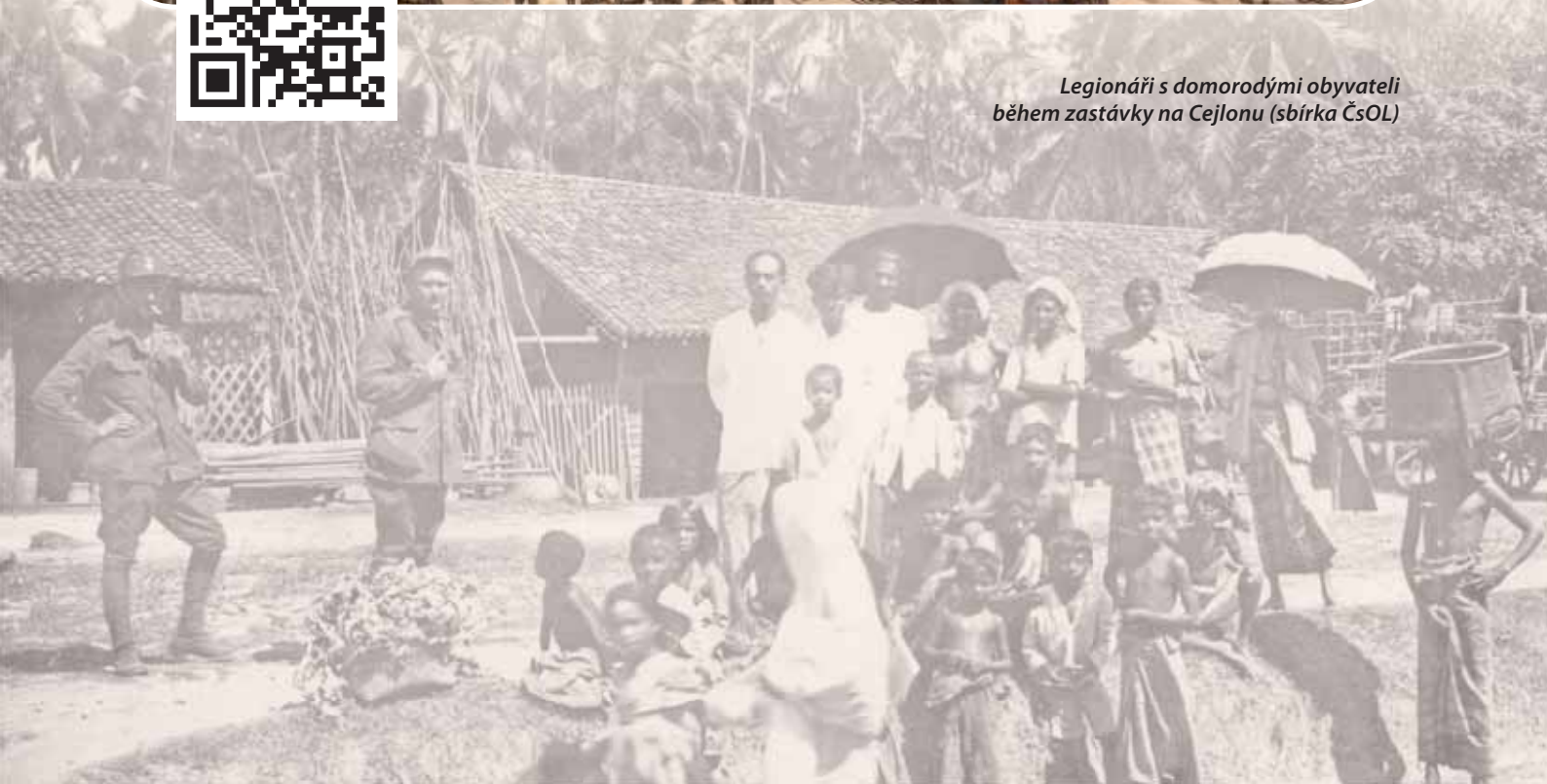
jak 1200 dobových fotografií a dokumentů, přičemž velká část z nich nebyla nikdy publikována.

S nárůstem obsahu ale narostla také cena výroby knihy. Proto jsme na webu Donio založili sbírku na podporu jejího vydání. Budeme Vám zavázáni, pokud se do ní také zapojíte. Předem všem děkujeme!

<https://donio.cz/za-obzorem-republika>

*Legionáři s domorodými obyvateli
během zastávky na Cejlonu (sbírka ČsOL)*

Muzeum československých legií

Stejnokroj vz. 45 Antonína Mikuláše Číly

Štěpán Frank

Antonín Mikuláš Číla (1883–1983) se narodil v Nové Pace, vyučil se hrnčířem a malířem porcelánu, studoval na škole v Bechyni a následně na UMPRUM v Praze. V roce 1909 odešel do Oděsy jako profesor. Po vypuknutí války vstoupil do České družiny a stal se jedním z významných velitelů. Vyznamenal se v bitvě u Zborova i během bojů na magistrále, po válce byl povýšen na brigádního generála. V Rusku se oženil s Ninou Krukovskou, s níž měl tři děti. Po návratu do ČSR pokračoval ve vojenské kariéře, za druhé světové války se zapojil do domácího odboje a během Pražského povstání bojoval spolu se svými syny. Po roce 1948 byl perzekvován, degradován a zbaven části práv, v roce 1968 byl však rehabilitován, během té doby vyznamenán medailí Za zásluhy o obranu vlasti spolu s mnoha dalšími legionáři. Zemřel v Praze roku 1983 ve věku 100 let a je pohřben na Olšanských hřbitovech.

Sako je již poválečného vzoru, upravené do podoby dle stejnokrojového předpisu z roku 1945. Má tedy oproti prvorepublikovému vzoru rozhalenku pro nošení s kravatou, výložky již nejsou v horní straně rozeklané ve dví, ale jsou zarovnané, na nich našité lipové ratolesti jsou stále ještě větší oproti pozdějším variantám. Všité nárameníky jsou opatřeny jednou velkou zlatou pěticípou hvězdíčkou značící hodnost brigádního generála, blíže k rukávům jsou pak připevněny zlaté zkřížené meče římského typu, což byl jeden ze signifikantních atributů generála v letech

1945–1950. Dle fotografií však používal generál k tomuto stejnokroji stále ještě prvorepublikovou brigádýrku.

Náprsní stužky jsou na uniformě v šesti řadách. Seshora v první řadě je Čs. válečný kříž 1914–1918, ve druhé řadě heraldicky zprava je Řád sokola, Revoluční medaile, Medaile vítězství, Zborovská pamětní medaile, ve třetí řadě

Pamětní medaile Za věrnost a brannost, ruský Řád sv. Stanislava 3. třídy, ruský Řád sv. Anny 3. třídy, britský řád Za vynikající službu (DSO), francouzský Řád čestné legie, ve čtvrté řadě ruský Svatojiřský kříž 3. třídy a 4. třídy, Svatojiřská medaile 3. třídy a 4. třídy. V páté řadě litevský Řád medvědobijce 3. třídy (stuha použita zřejmě z francouzské Pamětní medaile na válku 1914–1918), italský Válečný záslužný kříž, Pamětní odznak čs. dobrovolce z let 1918–1919 a Pamětní kříž Čs. obce dobrovolce, v šesté řadě pak Medaile trocnovského hrdiny (Pamětní medaile 3. střeleckého pluku), Chodská medaile (Pamětní medaile 10. střeleckého pluku), Pamětní medaile 5. střeleckého pluku a Medaile 1. úderního praporu ruských legií.

Sako bylo spolu s kalhotami a vysokými botami v roce 2026 dlouhodobě zapůjčeno do Muzea čs. legií vnučkou generála, paní Ivanou Čílovou. Nyní jsou exponáty dočasně prezentovány v expozici muzea. ■

